

GLASOVA Panorama

KRANJ, 30. marca 1963

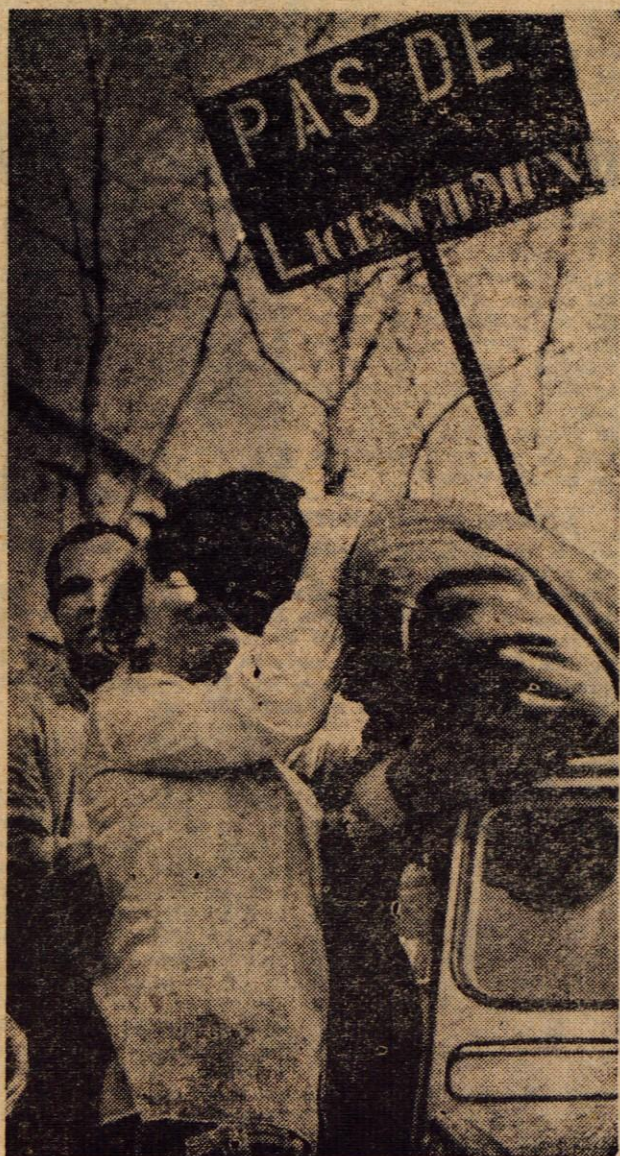
ŠTEVILKA 13

Francoski rudarji stavkajo že 4 tedne

Skok čez kožo

Štiri tedne se že vleče stavka francoskih rudarjev, ki je naletela na tako širok odmev v Franciji in po svetu. V teh štirih tednih je prišlo že do ostrih spopadov med rudarji in čuvarji državnega reda. Do sedaj lastnikom premogovnikov ni uspelo zadušiti stavke s stavkokazi, ki so jih za denar »nakupili«.

Rudarji iz rudarskih pokrajin Lorraine in Elsa sa so prišli in na pariških ulicah zahtevali zvišanje svojih mezd in boljše delovne pogoje. Ne samo rudarje, temveč celotno Francijo, bo stavka težko prizadela, zakaj zaloge premoga so skoraj porabljene. Vlada pa še najprej trobi »v kozji rog«. Kljub pomanjkanju premoga pa kažejo ljudje veliko razumevanja za zahteve rudarjev, čeprav rudarjem preprečujejo nastop na televiziji, kjer bi ljudem obrazložili svoja stališča. Na sliki vidimo neko Parižanko, ki v znak odobravanja stavke poljublja nekega francoskega rudarja.

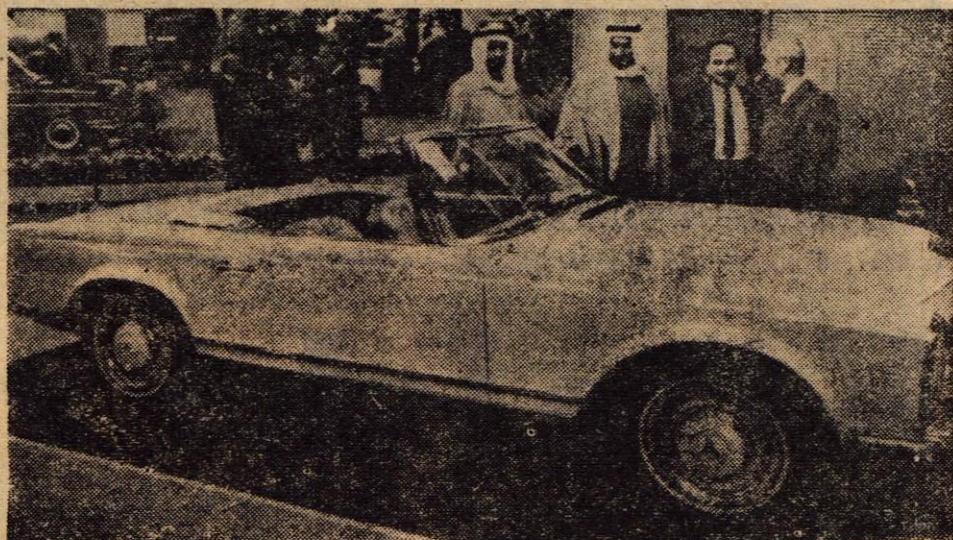

Prva letošnja avtomobilska razstava v Ženevi

Veliko novega

Pred dnevi so v Ženevi odprli prvo letošnjo avtomobilsko razstavo, ki kaže, da konstruktorji niso spali »zimskega spanja«. Pet svetovno znanih avtomobilskih tovarn je bilo v ospredju: Mercedes - Lancia - Opel - Simca - MG.

Batni stroji so dosegli svoj višek. Veliko novih prizadevanj je opaziti tudi v zunanji obliki avtomobilov, kjer odstranjujejo vso nepotrebno navlako. Oblike avtomobilov so postale preprostejše in lepše.

Za presenečenje je poskrbela japonska avtomobilska industrija, ki je z italijansko pomočjo razstavljala izredno lepa športna vozila. Višek pa je požel Mercedes-Benz s svojim športnim vozom 230 SL, ki doseže hitrost 195 km na uro.

SREČANJA Z LJUDMI - SREČANJA Z LJUDMI - SREČANJA Z LJUDMI

V sredo sem obiskal po vsej domovini in v tujini znane-ga gornika JOZA ČOPA, ki je praznoval tega dne svoj sedemdeseti rojstni dan. Čestital sem mu v imenu »Glasa«. Bil je še ves pod vtisom prejšnjega večera, ko so mu planinci na Jesenicah priredili slavo. Kar verjeti ni mogel, da je bil deležen takšne pozornosti. Gledal je zdaj v številna darila, med njimi tudi televizijski sprejemnik, ki ga je dobil od republiške Planinske zveze, zdaj čestitke in visoko odlikovanje. Človeku, ki je bil nekoč kos najtežjim stenam, je kanila solza iz oči. Zagledal se je v odlikovanje in dejal:

Gorski župan

● Tega visokega odlikovanja pa nisem zaslužil, a vendar sem ga najbolj vesel.

Stekel je pogovor, ki ga je prepletal njegov humor. Govoril je o trdem delu v Železnici, kjer je štirideset let delal z žuljavimi rokami v valjarni, in predvsem o planinah. S posebno vnemo je pripovedoval o stenah in grebenih v Julijcih. Triglavsko steno je preplezal 300-krat, čez 132-krat pa je reševal iz težkih sten ogrožene in ponesrečene planince.

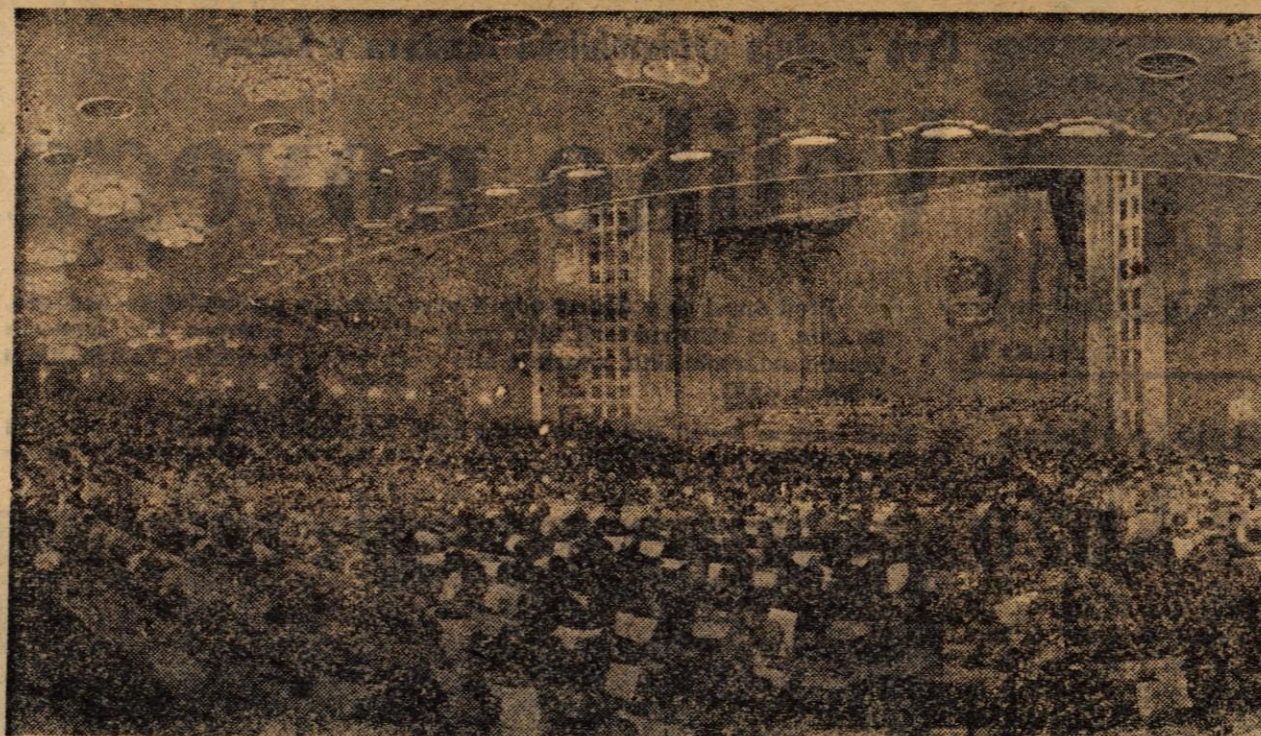
Ko sem ga vprašal o filmu v triglavskih strminah »V kraljestvu Zlatoroga«, kjer je pred tridesetimi leti sodeloval, je odgovoril:

● Na to sem pa že pozabil.

Ob kramljanju mi je razkazal diplome in zlati znački Planinske zveze. Najbolj ponosen pa je bil na odlikovanje — red dela z rdečo zastavo — s katerim ga je odlikoval predsednik Tito.

POLDE ULAGA

Dvorana kitajske ljudske skupščine, kjer zaseda najvišje kitajsko predstavniško telo

Kitajski zid

Ozadje političnega spora med Pekingom in Moskvo

Zahodnjaki so dolga leta vodili do Kitajske posebno politiko, ki so jo na kratko imenovali »politiko odprtih vrat«. Za to politiko je značilno, da pri nastopanju na Kitajskem niso drug drugemu vezali rok. Po zmagi kitajske revolucije so se odprta kitajska vrata zaprla. Zapri so jih zahodnjaki in Kitajci. S svojim prepovedom in duhovnim prešolanjem se je utrnilo prepričanje, da so Kitajci zmožni narediti čudeže. S tem pa so se vedno bolj zapirali v obroč popolne osamitve in v obroč svoje stoletne zaostalosti. Za svoje nemogoče razmere so sčasoma začeli kriviti sosede in tujo zaroto. Zaostalost to skušali v skokih preskakovati. Ker pa prirodnega gospodarskega in industrijskega razvoja ni mogoče preskočiti čez noč, je med njimi prišlo do odklonov. Zatekli so se v odnosih s tujino k svojevrstnim napadalnim in nazadnjaškim izbruhom.

Zadnji čas tudi opažamo, da edino kitajsko okno v svet — njihovi stiki z evropskimi socialističnimi državami nazadujejo zaradi ideoloških razlik, ki pa so v bistvu politične. Korenine sedanje ga spora med Moskvo in Pekingom so več ali manj poglne iz slabih in nerazvitih pogojev, ki ne dopuščajo hitrejšega razvoja. Krivdo za to poskušajo Kitajci zvaliti na tujino, ki je že po naravi sovražnik vsega, kar na Kitajskem počnejo.

Stopicanje na mestu

Pred sedmimi leti je kitajski voditelj Mao Ce Tung na nekem zborovanju ostro udaril po tistih partijskih voditeljih, ki »stopicajo kot ženske in se venomer pritožujejo, da nikamor ne pridejo in jih drugi prehitevajo«. Ta graja naj bi pomenila prehod v obdobje »velikih skokov naprej« na Kitajskem. Počasen razvoj iz ostalosti so Kitajci hoteli zamenjati z večjimi revolucionarnimi spremem-

bami in pri tem nameravali delati čudeže. Nekaj stvari se jim je res posrečilo, toda kmalu so začeli spoznavati, da jih po glavi tepe lastna nepremišljenost. V enem letu so spravili 96 odst. vseh kitajskih kmetov pod okrilje milijon zadrug. To naj bi bil prehod v razvitejšo obliko kmečkih komun. Ker je od 10 zadrug 9 prestopilo v »razviti tip«, so menili, da ni več objektivnih zadržkov. Začeli so ustanavljati ljudske komune.

Na priporočilo vrhovnega partijskega vodstva so takrat ustanovili na celotnem ozemlju Kitajske okoli 26.000 ljudskih komun. S tem so sprostiti precejšnje — viške žensk-delavk, ker so v komunah življenje uredili na precej vojaški način. Toda kmalu so se v teh tvorbah začela pojavljati notranja protislovja, ki so preprečevala »velike skoke naprej«.

Ljudske komune so tvorbe, s katerimi naj bi Kitajci zgrabili komunizem za vrat. V njih kmetje — razporejeni po brigadah — skupaj obde-

lujejo polja, skupaj hodijo na delo in se skupaj hranijo v skupnih jedilnicah. Dve prosti uri na dan morajo tudi obvezno porabiti za kulturno-prosvetno delo.

Upor proti štorkljam

Pred desetimi leti so na Kitajskem naredili s pomočjo sovjetskih strokovnjakov prvi popis prebivalstva. Prej so namreč ljudi na Kitajskem šteli »na oko«, po približnih cenitvah. Za večino Kitajcev je bilo ljudsko štetje težko spoznanje. Našteli so 600 milijonov ljudi. Toda številka sama jim ni delala največjih preglavic. Zaskrbljeni so postali, ko so zvedeli, s kakšno naglico prebivalstvo narašča. Vsako leto je na Kitajskem okoli 14 milijonov ljudi več. Naravni prirastek je tako med najvišjimi na svetu. Leta 1960 so uradno razglasili, da je kitajsko prebivalstvo preko- račilo 700 milijonov. Leta 1980 bo na Kitajskem živela milijarda ljudi. Odkar je tam zmagala ljudska oblast, se je rodilo 170 milijonov novih državljanov. Industrijski razvoj Kitajske bo moral upoštevati tudi ta podatek. V začetku so napadali najbolj čašeno kitajsko ustanovo: družino. Obsojali so ozkost »biološke družine« in prednosti velike komunalne skupnosti. Pozneje so naredili pravo gonjo za kontracepcijo. Ljudem so dajali nazoren pouk o tem. Zgradili so štiri tovarne za kontracepcijska sredstva; a so že dve zaprli. ko je Mao Ce

Tung javno povedal, da je največje bogastvo Kitajske v ljudeh.

Ce Kitajci ves napredek človeštva vidijo v vojni, bodo ljudi res hudo potrebovali.

globus • globus • globus

TEMELJNI KAMEN

Predsednik zahodnonemškega Bundesrata je pred dvema letoma obiskal Brazilijo. Ob tej priložnosti je visoki gost iz Bonna položil tudi temeljni kamen za novo zgradbo nemškega veleposlanstva v Braziliji. Sedaj pa je zvezno ministrstvo ugotovilo, da je kamen postavljen na napačni parceli.

STROŠKI ZA VOHUNSTVO NARASCAJO

Kakor življenjski stroški, tako naraščajo tudi stroški za vohunstvo. Po uradnih podatkih, ki so jih objavili v Londonu, je Velika Britanija porabila to leto okoli 16,5 milijard dinarjev za vohune. Stroški so bili lani za dve milijarde nižji. Kako naglo so izdatki za vohunstvo naraščali, se najbolje vidi iz podatka, da je Velika Britanija pred drugo svetovno vojno — leta 1939 — porabila za obveščevalno službo samo milijardo dinarjev.

STRAUSSOV POPRAVEK

Bivši zahodnonemški obrambni minister Franc Josef Strauss je poslal odgovornemu uredniku nekega portugalskega časopisa, ki je objavil njegov intervju, popravke, češ da je novinar napačno prevedel njegove izjave. Portugalski novinar je napisal, da je Strauss dejal, »da je premier Salazar človek stoletja«, zdaj pa Strauss v svojem pismu trdi, da je za Salazarja dejal, »da je pomemben državnik sedanjosti«.

Rekli so...

»V atomski dobi nihče ne more zahtevati, da bodo rešitve poceni in lahke.«

Dean Rusk,
ameriški zunanji
minister

»Vsi ljudje so prepričani, da je za vsak spor mogoče najti rešitev in prav zato so tako nezadovoljni, če se pokaže, da so nekateri spori nerešljivi.«

Walter Lippman,
ameriški
komentator

»Med 14.000 uradniki, kolikor jih šteje ameriško zunanje ministrstvo, je 3.700 poklicnih diplomatov. V tako velikem uradu, kjer vsi delajo poročila, nihče več nima časa, da bi razmišljal.«

Stewart Olson,
ameriški
komentator

»Čas ni zanesljivo zavezanik. Nikoli ne vemo, na čigavi strani je.«

Alberto Moravia,
italijanski
književnik

»Želela bi, da se čim več naučim. Toda bojim se, da je to že prepozno, ker sem postala že milijonarka.«

Shirley Mac Lain,
ameriška filmska
igravka

Zapisi s potovanja v KANADO

Kot sem že zadnjič omenil, smo na potovanju v Kanado doživeli svoj najdaljši dan. Ob vrnitvi pa smo doživeli ravno nasprotno. Iz Calgaryja smo odleteli ob 2. uri ponoči. V Parizu smo pristali ob 21. uri zvečer, seveda po srednjeevropskem času, sicer je bila v Kanadi tedaj šele 13 ura. Najzanimivejši so bili trenutki, ko smo bili na meji, če jo lahko tako imenujem, med dnevom in nočjo. Bilo je morda dva ali tri tisoč kilometrov pred evropsko celino. Komaj smo dobro pospravili obilno kosilo in ga zalili s šampanjcem, že se je zmrčilo. Zmedlo nas je, da skoraj nismo vedeli, ali smo kosili ali je bila to že večerja. Pogled skozi okno pa nam je nudil edinstveno podobo. Na vzhodu — nad Evropo — že trda noč, na zahodu pa še sončno. Po pristanku v Parizu smo naravnali ure spet po našem času, kazavce smo pomaknili za osem ur naprej.

Seveda ta časovna sprememba ni ostala brez posledic oziroma težav. Dogajalo se nam je, da ponoči nismo mogli ali pa smo zelo slabo spali, podnevi pa smo zehali... Ko sva s kolegom šla v Parizu na Eifflov stolp, sva skoraj zaspala v podzemski železnici.

V Kanadi smo hodili spat takrat, ko so v Evropi ljudje že vstajali.

Dobrodošlica Indijancev

V Calgaryju smo doživeli prirčen sprejem, ki nas je spremljal ves čas našega bivanja v tej lepi pokrajini. Ljudje so izredno prijazni, vedno nasmejani in zgovorni, pa naj bo to v avtobusu, na smučišču, povsod zelo radi govorijo. Na letališču nas je pozdravil župan mesta Calgary in nam zaželel predvsem prijetno bivanje. Sledilo je še nekaj pozdravov in kratek program, v katerem so prikazali svoje plese in petje Indijanci. Bili so v svojih pravih nošah, najrazličnejših kožah, perju in bojni opremi. V indijanskem jeziku nas je pozdravil nad 90 let star poglavar, ki je še doživel boje med belci in Indijanci. Prevajal je njegov sin. Bliskale so kamere kolegov, ki so nabirali motive za spomin. Na željo je skupina Indijancev pozirala tudi zunaj, da je bilo moč narediti čimveč posnetkov. Medtem so začeli deliti bele širokrajne klobuke, ki smo jih potem nosili skoraj vse dni bivanja v Kanadi.

Čakala nas je še skoraj 100 km dolga pot do Banffa, ki smo jo opravili z avtobusi. Spremljali so nas tudi postavni policaji v značilnih škrlatnih in z zlato obšitih uniformah. Pot je bila skoraj prekratka oziroma je minila mimogrede. Ko smo iz mesta prišli na široko sodobno cesto, smo se zazrli v lepote pokrajine. Tolmači so nam komaj sproti odgovarjali na številna vprašanja. Vozili smo se čez prerijo indijanskega rezervata. Pasejo se konji in govedo in mulji po suhi travi. Letošnja zima je bila v tem delu Kanade izredno mila, kakršno pomnijo le starejši ljudje. Sicer so tam dolge in hude zime. Marca je pri njih zima kot pri nas januarja.

Preden smo prišli v mesto Banff so morali avtobusi ustaviti. Prišli smo na področje nacionalnega parka. Po predpisih, ki so zelo strogi in se jih tudi držijo, so povprašali po orožju.

V Kanadi še vedno naletimo na indijanska plemena, ki pa so že precej spremenila način prejšnjega »divjega življenja«. Na sliki vidimo pisca reportaže v družbi Indijancev

Nacionalni park je obsežen, ne dosti manjši od Slovenije, sredi visokega gorovja Rocky Mountains, ki se razteza 650 km daleč tja do severozahodnih delov ZDA. Vrhovi segajo tudi do 4000 m visoko. V ta park ne sme nihče z orožjem ali s psi. Pokrajina je sicer podobna naši, le da je bolj prostrana, z mnogimi jezери in na videz bolj divja. Po cestah se sprehajajo mufloni, jeleni in poleti tudi medvedi. Vsa divjad je zaščitena in kaže da to dobro ve.

Prirčen sprejem v Calgaryju

Jeleni, medvedi in druga divjad se sprehaja pred hoteli, ob cesti in pobira razne odpadke hrane...

Banff — prijetno mesto

Banff je majhno mesto. Ulice so široke in načrtno urejene. Človek dobi vtis, da so najprej začrtali ulice in ceste in so šele potem začeli graditi hiše. Podobno je tudi v Calgaryju in v ostalih mestih, ki smo jih videli z letala. To je sicer tudi razumljivo, kajti mesta in z njimi civilizacija se je začela razvijati šele pred dobrimi sto leti. Banff pa je še precej mlajše mesto. Pisano družbo evropskih novinarjev so namestili v šoli za visoko umetnost, ki leži nekoliko nad mestecem. To je zelo razsežna zgradba z vsem udobjem in jedilnico za 600 gostov.

V samem Banffu pravzaprav ni smučišč, ki bi prišla v poštev za tekmovalstvo. Najbližja so oddaljena dobrih 6 km, na Norguayu, kjer smo tekmovali v stalomu, sicer pa so oddaljena tudi 40, 50 in več kilometrov. Vsakokrat smo se odpeljali smučat v drugo smer. V začetku nas je to motilo, še zlasti, ker so smučišča tako

Smerokaz ob jezeru Louise. Zanimivo je vedeti, da se Kanadčani zelo radi poslužujejo razpoložljivih sredstev, ki jih daje narava

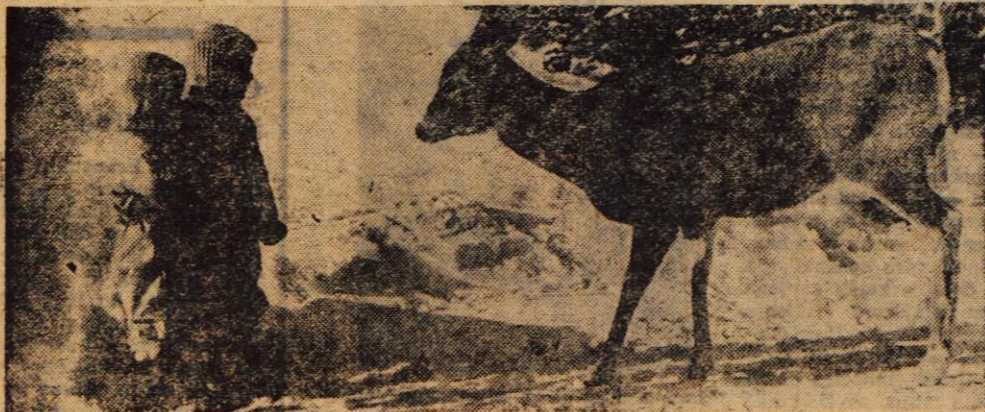
oddaljena. Toda ko smo to doživljali ob dobro organiziranem prevozu in dobrih cest, je pomenilo malenkost. Vožnje so bile zanimive. Pogosto smo se ustavljali in fotografirali muflone, ki so polegali ob cesti, pa jelene in drugo divjad. Spremljevalci so nam povedali, da se poleti podobno sprehajajo medvedje, ki si sicer dovolijo dostop tudi do hotelov in stanovanjskih hiš. Niso pa nevarni.

Primerjava, ki nikomur ne škoduje

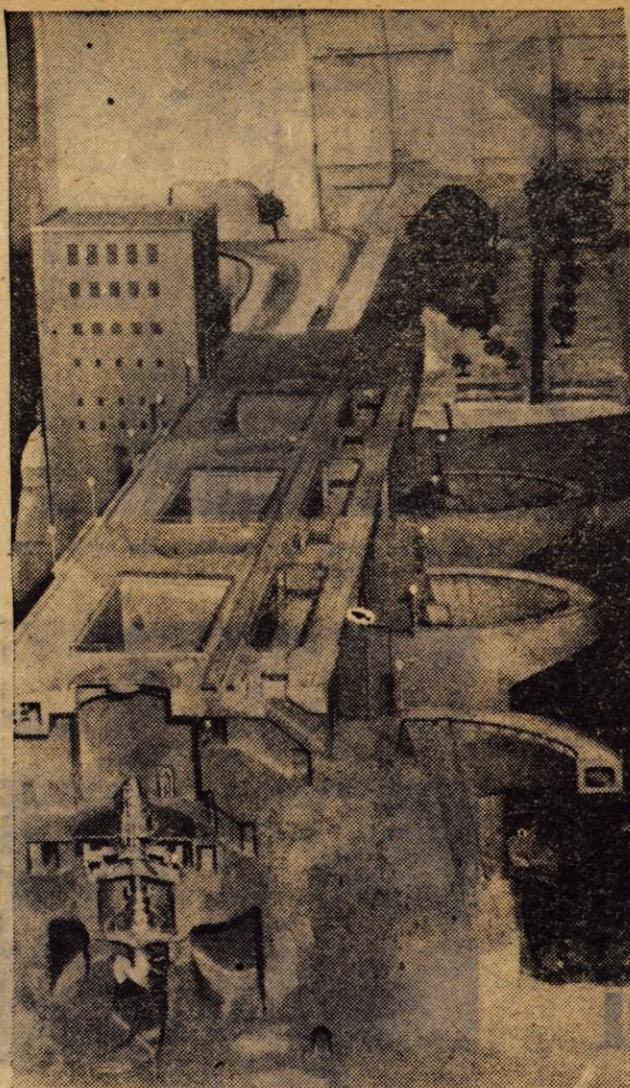
Ko smo se menili na eni izmed takih voženj o vsakdanjem prevažanju na smučanje, smo imeli v mislih tudi naše kraje. Skoraj ob vsakem smučišču, če ne že na vrhu, pa vsaj ob vznožju, hočemo imeti hotel, v katerem pa ne moreš nuditi gostu drugega kot prehrano in spanje. Tam so na smučiščih in ob žičnicah restavracije. Toda vse ostalo se odvija v mestu. Pomislili smo na naš Bled. Kako lepo mesto bi lahko postal; poleti in pozimi bi bilo živahno. Zgraditi bi bilo treba trgovine, hotele, zabavišča in podobno. Do smučišč v Kranjski gori, na Pokljuki, v Bohinju itd. pa zgraditi široke ceste in organizirati avtobusni promet. Povsod bi bil prej kot v eni uri. Stiri do pet ur smučanja na dan pa je tudi več kot dovolj. Toda...

Banff ima tudi svoje posebnosti in zanimivosti. Vse ulice v mestecu nosijo imena po živalih, ki živijo v tem nacionalnem parku. — Izredno zanimivi so napisi ulic na križiščih in smerokazi. Stojala predstavljajo grčasto deblo, na katerem so pritrjene deske za smer in ime ulice, kraja, jezera ali gore.

JOZE PODOBNIK

Divjad je v kanadskem nacionalnem parku zelo udomačena in strogo zaščitena. Tako lahko jelene vidimo pred hoteli. Sprehajajo se med ljudmi brez strahu in bojazni

Kranjčan Marjan PENEŠ je pred kratkim dokončal maketo hidrocentrale Mariborski otok. Maketa je popolnoma podobna veliki hidrocentrali na Dravi, ki smo jo začeli graditi že takoj po vojni. Mladi oblikovalec je za dograditev te zanimive makete porabil 2516 ur. Vodilni ljudje hidrocentrale Mariborski otok pa so njegovo delo zelo pohvalili. V maketo, ki jo vidite na sliki, je vgrajeno 18 m² pločevine, 7 kg žice, 16 kg varilne žice in različnega drugega materiala.

Razstava
italijan-
skega
industrij-
skega
oblikovanja

Govorica oblik

Oblikovna čistost

Industrija in stroji vedno bolj prevzemajo sodobnega človeka in njegova miselnost se je povsem spojila s tehniko in njenimi dosežki. Svoj standard primerja s številom strojev v svojem stanovanju. Lepota je spremenila svoj obraz in se vedno bolj odraža v posameznih uporabnih predmetih. V ljubljanski Moderni galeriji je te dni odprta razstava italijanskih oblikovalcev industrijskih predmetov. Predstavljajo nam vsakdanje uporabne predmete, ki nam razen svoje koristnosti nudijo predvsem čist nevsiljiv estetski užitek.

Iz individualnih naporov posameznikov, ki so se trudili dati predmetom okoli sebe vsaj drobec notranjega navdiha, se je industrijsko oblikovanje razvilo v široko zasnovano delo ustanov, ki s svojim resnim in načrtnim delom preraščajo meje svoje domovine. »Triennale« v Milanu je pomagala mladim generacijam, da so uresničile svoje težnje in poglede v industrijskem oblikovanju in sodobni, napredni industrijski izdelki predstavljajo pravo združitev umetnosti in tehnike. Razstava nima namena prikazovati nekaterih modnih teženj, temveč nam posreduje smotno oblikovanje, ki združuje funkcijo predmeta z estetskimi zahtevami.

Spoštovanje materialov

Morda je prav avtomobil tisti predmet, pri katerem oblika najbolj prevzame sodobnega človeka in v katerem so združene vse težnje in želje. Velike fotografije

italijanskih modelov nas kakor uvod povedejo v razstavne prostore. Sprva se čudimo pokončnim škatlastim oblikam iz pločevine in tehtamo njihovo uporabnost, kasneje pa nas oblikovalčeve izvirne rešitve oblikovanja pepelnikov povsem prevzamejo. Uporabnost ponekod popolnoma izgine, ostane le učinkovit dekorativen učinek. Le dosledno poznavanje materialov, tehnoloških postopkov, ekonomskih pogojev in visoka kulturno-estetska izobrazba lahko rodijo take rezultate. Na razstavi ne vidimo nobenih potvorb, tu izraža vsak material toliko lepoto, kolikor mu je v naši vsakdanjosti nismo nikoli pripisovali. Keramične ploščice za oblaganje zidu ali tal so bolj osamljeni primeri, na katerih lahko iščemo izraziti okras, pa še tu se je poskušal oblikovalec izviti iz običajnih oblik. Povsod drugje pa je lepota predmeta prepuščena govoric materialov, ki je v ustreznih, enostavnih in funkcionalnih oblikah prišla kar najbolj do izraza.

Na razstavi je najbolj očitna preprosta, za naše pojme skoraj skopa oblika predmetov, ki je v največ primerih podobna osnovnim geometrijskim telesom. Naši oblikovalci uporabnih predmetov pri večini primerov še obliko pokrijejo z ustreznim dekorjem, tu pa so opustili še to, tako da je prišel material popolnoma do izraza. Pri tem izstopajo predvsem izdelki iz muranskega stekla, kjer se jasno vidi, da mora biti industrijski oblikovalec pripravljen nuditi potrošniku svoje proizvode v najboljši likovni izvedbi. Njegova poklicna etika ga sili, da svojo pozornost posveti predvsem kupcu — človeku. Le čista, odkrita oblika kaže zrelost in poštene namene proizvajalca, ne pa da slabo kvaliteto in težnjo po zaslužkarstvu skriva za kičasto navlako.

Plastičen čoln, podvodna puška, ribiške palice, pralni stroj, kovčki, jedilni pribor in podobno so predmeti, ki niso le poskusni zajci za razstavne namene, temveč serijsko izdelani in namenjeni prodaji. Oblika je tisto, kar potrošnika najprej in najbolj privlači in tega se prav italijanski industriji predobro zavedajo. Grobost in robatost nekaterih materialov se vedno bolj zavija v mehke in elegantne linije, ki praktičnost in varnost uporabe izdelka še povečajo. Samo na tak način lahko nudimo tehniko človeku.

Za zaključek

...naj navedem še misli predsednika Zveze likovnih umetnikov uporabne umetnosti Jugoslavije arh. Vjenceslava Rihterja, s katerim izraža upanje, da ta razstava ne bo služila našim oblikovalcem le kot spodbuden dokument ustvarjalnosti naših sosedov, temveč vsej naši javnosti. Posebno pa je lahko zgled našim družbenim in gospodarskim delavcem, ki velikokrat nimajo pravega posluha za to delo in se jim zdi škoda investicij za študij sposobnih kadrov. B. S.

Grenko življenje izumitelja JACQUARDA

Po tem uspehu je Jaquard vstopil v pariško visoko šolo za umetnost in tekstil. Tam je delal pri svojem izumu še naprej, stroj je postajal čedalje bolj dognan, praktičen, hiter in cenen. Sedaj je sledil prvemu drugemu uspehu. Sam cesar Napoleon je leta 1806 pohvalil nove statve in izdal dekret, s katerim odobrava proizvodnjo in razširjanje Jacquardovih statev za tkanje vzorčastega blaga; mestu Lyonu ta isti dekret dovoljuje uporabo novih strojev, vendar mora občina plačevati Jaquardu letno po 3.000 frankov rente.

Do tu je bilo vse v redu in prav. Toda sedaj so se našli zlohotneži in škodoželjneži, ki se jih dober in plemenit človek le stežka ubrani. Hudobnež ne pusti sočloveka v miru. Taki ljudje so hoteli Jaquarda uničiti. Očitati so mu, da

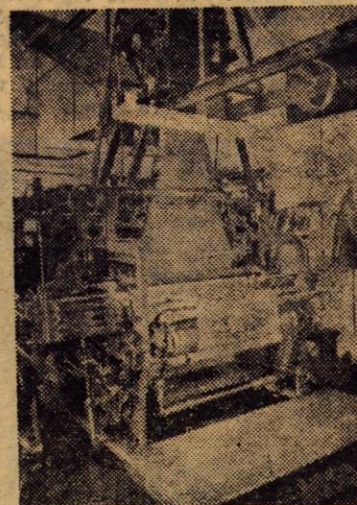
njegov izum ni izviren, da je posnel Vancansonu (izg. Vokanzona).

Lov na čarovnika

Ni ni pomagalo izumiteljevo dokazovanje, da je njegov stroj v bistvu popolnoma drugačen. Saj je Vancansonov stroj počasen, težko padajoč, kompliciran, drag — njegov pa je hiter, enostaven, poceni, lahkotno delujoč, z vzorci na luknjičastih kartah in s premikajočo se prizmo. A bilo je vse dokazovanje zaman.

Kratkovidneži niso spoznali, da je Jaquard delal v korist svojega mesta in za olajšanje življenja svojih rojakov tkavcev. Preračunljivi bogataši, lastniki večjih tkalnic so nahujskali množico tkavcev, ki je vsa besna navalila nad Jaquarda in ga hotela vtopiti v

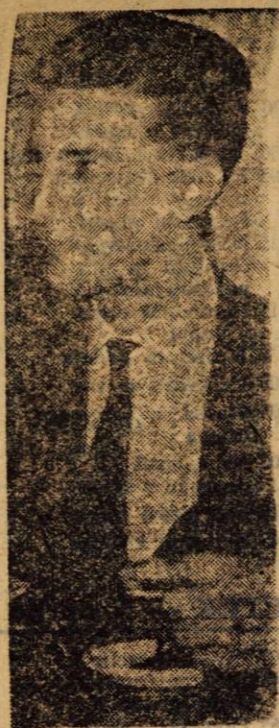
reki Rhoni. Komaj si je rešil življenje.

Jacquardski stroj za pletenje svilenih vlaken

Ganljivo prijateljstvo

V mestu Eransuillu v ZDA živi v zoološkem vrtu majhna opica, ki pripada vrsti makaka. Opici so dali ime Bašlaf in ta je v družbi z nilskim konjem, ki se imenuje Hipi. Takoj, ko Hipi dobi in poje svoj obrok, pride k njemu Bašlaf in mu očisti ostanke hrane iz zob. Hipi se je navadil na to uslugo in vedno široko odpre usta, kakor hitro zagleda svojega prijatelja.

Vice Vukov, ki je pel na londonski preizkušnji, ni zastajal za ostalimi pevci, ki so prišli na tekmovanje iz številnih evropskih držav. Njegov nastop je pokopala popevka

London ska lekcija

Še en neuspeh
jugoslovanske
zabavne
glasbe

**Popevka
»Brodovi« ni
zaslužila,
da jo sliši
cela Evropa**

V soboto, 23. marca, so imeli TV gledavci priložnost gledati na svojih ekranih evropsko tekmovanje popevk imenovano »Grand prix« (velika nagrada) Evrovizije. Takoj je potrebno dodati, da niti pevci niti avtorji ne prejmejo nikakršnih denarnih nagrad, pač pa avtor glasbe, avtor teksta in pevec zmagovite popevke kolajne.

Na programu je bilo 16 popevk iz 16 držav, med njimi tudi jugoslovanska. Izmed nad 400 del, ki so prišla na natečaj JRT, je strokovna žirija (izmed Slovencev je v žiriji menda sodeloval Mario Rajavec) izbrala popevko Maria Nerdellija »Brodovi«. To popevko je proglasila s tem za najboljšo, avtor je prejel nagrado (menda 150.000 din) in popevka je postala jugoslovanski državni reprezentant. Razen tega je ista žirija izbrala še 28 skladb, izmed katerih jih bodo 18 predstavili na letošnjem festivalu »Opatija 63«.

Se rezultat: »naš reprezentant« je običal na 13 (med 16!) mestu, preprosto rečeno — na repu.

»Do nog poraženi«

Približno tako bi bilo videti suhoparno časnikarsko poročilo o dogodku, a jaz imam najresnejši namen, da stvar obravnavam nekoliko podrobneje. Kaj smo slišali na tej prireditvi? Nekaj zelo lepih popevk, nekaj povprečnih, pa tudi nekaj nesmislov, v katerih nekateri neverjetno uživajo — uživajo na ta način, da v njih iščejo (in vedno najdejo!) smisel.

Izvedbe so bile res brezhibne in prav tako vsi pevci. Vice Vukov ni prav nič zastajal za inozemskimi vokalnimi solisti, čeprav se zdalec ni naš najboljši pevec. Pri poslušanju samih po-

pevk ni bilo prav nič težko ugotoviti, katere spadajo na vrh in katere na rep. Najboljše so bile predstavnice Anglije, Nizozemske, Svice, Monaca in Italije (avtorji: Bojan Adamič in Toni Renis).

Danska popevka je osvojila prvo mesto povsem nezasluzeno. Kljub briljantni izvedbi je namreč povsem brezstilna. Videti je, kot bi opevala severnega medveda, ki se v 14. taktu nenadoma znajde v Sahari. Ne vem, če bi se medved v danih okoliščinah prijetno počutil, ker nisem medved, pa vendar...

Odločno najslabša popevka je bila predstavnica Švedske, ki je tipičen predstavnik »nivojske« glasbe. Če bi ne bilo nje, bi bila najslabša naša. Zato Švedom naša iskrena hvala!

Stekleni zvon nad notami

V prejšnjem odstavku sem uporabil besedo »nivojska« glasba. Kaj je to? Beseda »nivojski« izhaja iz besede »nivo« in ta beseda se pa v zabavni glasbi strašno uporablja.

Popevka na »nivoju« ali »nivojska popevka« je taka popevka, ki jo lahko poslušamo stokrat, da si jo lahko do polovice zapomnimo, če prej ne znorimo. Ker nihče rad ne znoril, jo torej nihče stokrat ne posluša in si je tudi nihče ne zapomni. Obi-

izpeljana, brez glasu in repa. Načelno je počasna z neverjetno kompliciranimi harmonijami. Pravijo, da je prvi »nivojski komponist« poveznil na prazen notni papir steklen zvon, v katerem so bile muhe. Iz iztrebkov teh muh na notnem papirju je naredil note in nastala je kompozicija na nivoju. Zadnje čase pa so se »nivojci« že tako izpopolnili, da pišejo slično glasbo brez pomoči muh. Postopek z muhami je pač preidolgotrajen in danes je čas denar. Marsikdo bo vprašal, čemu toliko opletanja z »nivojem«? Kmalu bo jasno.

Popevka »Brodovi« je tipična »nivojska glasba«, če še dodam, da jo je izbrala strokovna žirija, postane takoj jasno, da je pri žiriji »nivo« silno cenjen in upoštevan. Obenem pa je tu tudi odgovor na vprašanje, zakaj je vsakoletni festival v Opatiji tako brezmejno dolgočasen. »Nivojska glasba« ne služi ničemu drugemu, kot da daje besedo poznavcem zabavne glasbe priliko, da s hvaljenjem take glasbe pokažejo svoj prefinjeni okus

in velik smisel za estetiko. Skladatelji pa pišejo tako glasbo zato, ker vedo, da je to najboljši način, da prideš na festival. Dobri psihologi so in poznajo estetska merila »žirij«.

Glasba iz naših žepov

Nič nimam proti »nivojskim popevkam«. Nič, prisežem. Zakaj ne bi pri nas bili ljudje, ki tako glasbo pišejo in ljudje, ki tako glasbo občudujejo? Zakaj ne — vprašam. Vendar ne morem mimo dejstva, da taka reč ni zastoj.

Toda vrnimo se na »Grand prix«, kot že rečeno, slišali smo mnogo zelo lepih popevk, prav nič »modernih«, še manj pa nivojskih. Videti je, da Angleži, Švicarji, Nemci itd. kar dobro živijo tudi brez »nivoja«. »Nivojci« pa so najbrže padli v nezavest, ko so slišali popevke v ritmu valčka (v Opatiji je valček tabu).

Kljub temu pa je uspelo naši popevki zbrati 3 točke (popevke od prvega do četrtega mesta so jih zbrale vse preko 35!), kar dokazuje, da občudovanje in izvajanje »nivojske glasbe« ni jugoslovanska specialiteta. Na drugi strani pa je taka uvrstitev dokaz, da drugod po svetu ne obstaja taka dikta-

tura »nivoja« kot pri nas.

Zaušnica v Londonu

V Londonu smo torej prejeli lekcijo, ki je dovolj zgovorno pokazala, s kakšnimi kompozicijami lahko zanesljivo pričakujemo v prihodnje uvrstitev neke na repu. Taka uvrstitev seveda izredno ustreza vsem tistim, ki trdijo, da je jugoslovanska glasba zanič in se trudijo, da bi to tudi dokazali mednarodni publik.

Dvomim, da bo lekcija za legla, kajti taki »spodrsaljci« se zadnje čase pojavljajo odločno prepogosto, razen tega pa nič ne kaže, da bi si pri nas take stvari gnali k srcu.

Komentarka iz Beograda je na koncu z obžalovanjem izjavila, da pač nismo imeli sreče.

Dr. Vladimir Stiasny

Tony Renis je imel s svojo popevko nekaj več uspeha kot njegovi predhodniki na tem velikem evropskem televizijskem nastopu. Precej zaslug za to ima tudi naš Bojan Adamič.

Radijski spored

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. ure ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 8., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

SOBOTA — 30. marca

8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji	15.40 Moški zbor i J. B. Foersterja
8.35 Dva skladatelja — tri zasedbe	16.00 Vsak dan za vas
8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo	17.05 Gremo v kino
9.25 Narodne iz Stajerske	17.50 Z lokom po strunah
9.40 Nekaj glasbe ob delu	18.00 Aktualnosti
10.15 Koncertantna skladba za čelo in orkester	18.10 Z junaki Verdijevega »Don Carlosa«
10.40 Seznanite se z Parkerjevimi	18.45 Okno v svet
10.55 Vsak dan nova popevka	19.05 Glasbene razglednice
11.00 Pozor, nimaš prednosti	20.00 Vesele in domače
11.05 Radijska kmečka univerza — Veterina	20.15 Satirični kabaret
12.15 Stari in novi posnetki ansambla in solistov Milana Stanteta	22.15 Oddaja za naše izseljence
12.30 Chopin in poljski pianisti	23.05 Za ples in razvedrilo
13.30 Vedri ritmi	
14.05 S simfoničnimi plesji po domovini	
14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo	
15.15 Malo instrumentov veliko glasbe	

NEDELJA — 31. marca

6.00 Dobro jutro	17.05 Hammond orgle
6.30 Napotki za turiste	17.15 Radijska igra
7.40 Pogovor s poslušavci	18.13 Klavir in godalni orkester
8.00 Mladinska radijska igra	18.30 Športna nedelja
8.38 Pripravljamo se na mladinske pevske revije	19.05 Glasbene razglednice
9.05 Za dopoldansko razvedrilo	20.00 Izberite svojo melodijo
10.00 Se pomnite tovariši...	22.15 Skupni program JRT
10.30 Matineja narodno-zabavne glasbe	23.05 Ples do polnoči
11.30 Srečanje z Afriko	
11.50 Nekaj veselih ritmov	
12.00 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo — I.	
13.30 Za našo vas	
14.00 Koncert pri vas doma	
14.15 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo — II.	
15.15 Godala v ritmu	
15.30 Na južno stran	
15.34 Violinist Viktor Pikaizon	
16.00 Humoreska tega tedna	
16.20 Ogrlica s popevkami in prijetnimi melodijami	

PONEDELJEK — 1. aprila

8.05 Skladatelj Matija Tomc	12.05 Kmetijska radijska univerza
8.25 Veselo v novi teden	12.15 Dalmatinske narodne pesmi
8.55 Za mlade radovedneže	12.30 V paviljonu
9.25 Iz Chopinovi albumov	13.30 Simfonični orkester
9.45 Indonezijske narodne pesmi	14.05 Glasbena oddaja za danes
10.15 Odlomki iz opere skladatelja Marina Goleminova	14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
10.35 Naš podlistek	
10.55 Vsak dan nova popevka	
11.00 Pozor, nimaš prednosti	

15.15 Zveneče kaskade	20.00 Skupni program JRT
15.40 Literarni sprehod	20.45 Novo v znanosti
16.00 Vsak dan za vas	22.15 Naš nočni kaledoskop
17.05 Oddaja slovenskega samospeva	22.50 Literarni nokturno
17.45 Vedri ritmi	23.05 Plesna glasba

18.00 Aktualnosti doma in v svetu	
18.10 Melodije v večernem mraku	
18.30 Jaz pa mam konjica belega...	
18.45 Radijska univerza	
19.05 Glasbene razglednice	

TOREK — 2. aprila

8.05 Dve veliki sceni iz Gotovčevega »Era«	17.05 Koncert po željah poslušavcev
8.40 Igra ansambel Jožeta Privška	18.00 Aktualnosti doma in v svetu
8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo	18.10 Narodi v svojih pesmih
9.25 Nekaj glasbe ob delu	19.05 Glasbene razglednice
9.45 Poje Mariborski ženski vokalni kvintet	20.00 Za godala in pihala
10.15 Dva obraza iz naše glasbene preteklosti	20.15 Radijska igra
10.40 Napredujte v angleščini	21.10 Karajan dirigenta Schuberta
10.55 Vsak dan nova popevka	21.36 Nekaj glasbe za razpoloženje
11.00 Pozor, nimaš prednosti	22.15 Skupni program JRT
12.05 Kmetijski nasveti	23.05 Za lahko noč vam igra orkester Percy Faith
12.15 Kvintet bratov Avenik	23.20 Skupni program JRT
12.30 V paviljonu zabavne glasbe	
13.30 »Slike z razstave«	
14.05 Radijska šola za višjo stopnjo	
14.35 Odlomki iz revije pevskega zborov rudarskih krajev	
15.15 Trikrat pet	
15.30 V tork nasvidenje	
16.00 Vsak dan za vas	

SREDA — 3. aprila

8.05 Odmeki iz slovenskih dežel	17.40 Lepe melodije z velikimi zabavnimi orkestri
8.55 Pisan svet pravljice in zgodbe	18.10 Prvi večerni ples
9.25 Zvočni mozaik	18.25 Pihalne godbe p. v. Mortona Goulda
10.15 Novi in stari znanci iz jugoslovanske glasbe	18.45 Ljudski parlament
10.45 Človek in zdravje	19.05 Glasbene razglednice
10.55 Vsak dan nova popevka	20.00 Spoznavajmo svet in domovino
11.00 Pozor, nimaš prednosti	21.15 Melodije na tekočem traku
12.05 Kmetijski nasveti	22.15 Mojstrske partiture našega stoletja
12.15 Slovenske narodne v prireditvi	22.50 Literarni nokturo
12.30 Ansambelski prizori iz opere »Don Pasquale«	23.05 Ples ob radijskem sprejemniku
13.30 Ob zvokih zabavne glasbe	
14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo	
14.35 I. suita za godalni orkester	
15.15 Moderni plesni ritmi	
15.30 Dva prva instrumentalistov	
16.00 Vsak dan za vas	
17.05 Od Zile do Kolpe	

ČETRTEK — 4. aprila

8.05 Praelusio »Catulli Carmina«	9.25 V gosteh pri zagrebških opernih pevcih
8.20 Petnajst minut ob glasbenem avtomatu	10.15 Glasbena medigra
8.35 Divertimento z domačo instrumentalno glasbo	10.20 Pet minut za novo pesmico
8.55 Radijska šola za višjo stopnjo	10.40 Tečaj ruskega jezika
	10.55 Vsak dan nova popevka
	11.00 Pozor, nimaš prednosti

12.05 Kmetijski nasveti	19.05 Glasbene razglednice
12.15 Petnajst minut s kvintetom »Niko Štritar«	20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov
12.30 V paviljonu zabavne glasbe	20.45 Plesna orkestra Les Brown in Max Greger
13.30 Novost v našem arhivu	21.00 Literarni večer
14.05 Začetek dvajsetega stoletja v naši in francoski glasbi	21.40 Nokturno s skladbami Skerjanca
14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo	22.15 Po svetu jazza
15.15 Hammond orgle v ritmu	22.45 Igra pianist Russ Conway
15.30 Turistična oddaja	23.05 Z zabavno glasbo vam želimo lahko noč
16.00 Vsak dan za vas	23.20 Skupni program JRT

17.05 Glasba iz Talijinega hrama	
18.00 Aktualnosti doma in v svetu	
18.10 Naš plesni karnet	
18.45 Kulturna kronika	

PETEK — 5. aprila

8.05 Pariško veselje	18.10 Kar po domače...
8.42 Malo instrumentov — veliko glasbe	18.30 Melodije v večernem mraku
8.55 Pionirski tednik	18.45 Iz naših kolektivov
9.25 Samospevi iz nemške romantike	19.05 Glasbene razglednice
9.45 Igra pihalna godba JLA	20.00 Iz arhiva ZOR-a
10.15 Stara zgodba — stara glasba	20.15 Tedenski zunanje-politični pregled
10.35 Naš podlistek	20.30 Štiristo let klavirske glasbe
10.55 Vsak dan nova popevka	21.00 Lahka glasba z orkestrom Raphaela
11.00 Pozor, nimaš prednosti	21.15 Oddaja o morju in pomorščakih
12.05 Kmetijski nasveti	22.15 Od popevke do popevke
12.30 Zlata Ognjanovič poje Schuberta	22.50 Literarni nokturno
12.45 Pet pevcev — pet popevk	23.05 Poje Frank Sinatra
13.30 V paviljonu zabavne glasbe	23.20 Skupni program JRT
14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo	
14.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov	
15.15 Napotki za turiste	
15.20 Nekaj glasbe za dobro voljo	
15.45 Jezikovni pogovori	
16.00 Vsak dan za vas	
17.05 Petkovo glasbeno popoldne	
18.00 Aktualnosti doma in v svetu	

19.05 Zapišite narek	
19.20 Pet mejnikov v literaturi	
20.00 Glasbena medigra	
20.05 Prizori iz opere Veronika Deseniška	
20.45 Orkester Richard Hayman v Havani	
21.00 London 1749	
21.30 Nenavadne zgodbe iz znanosti in domišljije	
21.45 Jazz do 22.00	

televizija

SOBOTA — 30. marca

RTV Zagreb	
18.00 Poročila	
18.05 »Dogodek na avtomobilski cesti« — TV igra Beograd	
19.15 Po muzejih in galerijah	
RTV Ljubljana	
19.30 TV obzorje	
RTV Zagreb	
19.54 Propagandna oddaja	
RTV Beograd	
20.00 TV dnevnik	
RTV Ljubljana	
20.30 S kamero po svetu — reportaža	
RAI	
21.05 Glasbena revija	
RTV Ljubljana	
22.20 Zgodbe iz serije »Nič ena«	
RTV Zagreb	
22.50 Poročila	

RTV Zagreb	
18.30 Poročila	
RTV Ljubljana	
18.35 Nevarnost v džungli	

kino

SOBOTA — 30. marca

Center — angl. film GANGSTERJI ob 18. in 20. uri, premiera amer. filma ZORRO MASČEVALEC ob 22. uri
Storžič — angleški film GANGSTERJI ob 16. uri, amer. barv. CS film STRELJANJE V DODGE CITYJU ob 18. uri, premiera franc. CS filma STREL NA PIANISTA ob 22. uri
Cerkije — jugoslovanski CS film SOLUNSKI ATENTATORJI ob 20. uri

NEDELJA — 31. marca

Center — angleški film GANGSTERJI ob 14., 18. in 20. uri, amer. barv. CS film STRELJANJE V DODGE CITYJU ob 16. uri
Storžič — jugoslovanski film OGRADA ob 10. uri, amer. barv. CS film STRELJANJE V DODGE CITYJU ob 14. in 18. uri, nemški film SATAN MAMI Z LJUBEZNIJO ob 16. in 20. uri
Cerkije — jugoslovanski CS film SOLUNSKI ATENTATORJI ob 16. uri
Naklo — nemški barvni film NASVIDENJE FRANCISKA ob 16. in 19. uri

Center — francoski CS film STREL NA PIANISTA ob 18. in 20. uri
Storžič — amer. barv. CS film ARIVIDERCI ROMA ob 16., 18. in 20. uri

PONEDELJEK — 1. aprila

Center — francoski CS film STREL NA PIANISTA ob 18. in 20. uri
Storžič — amer. barv. CS film ARIVIDERCI ROMA ob 16., 18. in 20. uri

TOREK — 2. aprila

Center — francoski CS film STREL NA PIANISTA ob 18. in 20. uri
Storžič — italijanski barvni CS film MARATONSKA BITKA ob 16., 18. in 20. uri

SREDA — 3. aprila

Center — amer. film ZORRO MASČEVALEC ob 18. in 20. uri
--

NEDELJA — 31. marca

RTV Zagreb	
9.30 Kmetijska oddaja	
RTV Beograd	
10.00 Otvoritev avto-cest v Smederevu	
RTV Ljubljana	
10.30 TV obzorje	
RTV Beograd	
20.00 TV dnevnik	
20.30 Tedenski športni pregled	
20.45 Sončno z dežjem — TV drama	
RTV Zagreb	
21.25 TV tribuna	
22.15 Poročila in šahovski komentar	

TOREK — 2. aprila

Ni sporeda!

SREDA — 3. aprila

RTV Ljubljana	
17.00 Ruščina na TV	
17.30 Angleščina na TV	
RTV Beograd	
18.00 Poročila	
RTV Ljubljana	
18.45 Norčije hroščka	

Storžič — francoski CS film STREL NA PIANISTA ob 16. uri, amer. barv. CS film DOBER DAN ŽALOST ob 18. in 20. uri
Svoboda — franc. CS film STREL NA PIANISTA ob 19. uri

ČETRTEK — 4. aprila

Center — amer. film ZORRO MASČEVALEC ob 18. in 20. uri
Storžič — francoski CS film STREL NA PIANISTA ob 16. uri, amer. barv. film DOLOČEN NASMEH ob 18. in 20. uri

PETEK — 5. aprila

Center — amer. film ZORRO MASČEVALEC ob 15. uri
Storžič — amer. barv. CS film SLAB DAN V BLACK ROCKU ob 16. in 20. uri, francoski CS film STREL NA PIANISTA ob 18. uri

Jesenice »RADIO«

30. marca do 1. aprila — španski barvni film MATI POSLUŠAJ MOJO PESEM
2. do 3. aprila — italijanski film SKANDAL IZZA KULIS

Jesenice »PLAVZ«

30. do 31. marca — italijan. film STRANSKA POTA
1. do 3. aprila — španski barvni film MATI POSLUŠAJ MOJO PESEM
4. do 5. aprila — italijanski film SKANDAL IZZA KULIS

Zirovnica

30. marca — amer. barvni film CRNI NAREDNIK
31. marca — angleški CS film BILO JIH JE SEDEM
3. aprila — italijanski film STRANSKA POTA

Dovje

30. marca — angleški CS film BILO JIH JE SEDEM
31. marca — ruski film ALI JE TO LJUBEZEN
4. aprila — španski barvni film MATI POSLUŠAJ MOJO PESEM

Prismodica — TV slikanica	
RTV BEOGRAD	
19.00 V mestecu veseljaka — oddaja za otroke	
20.00 TV dnevnik	
RTV Ljubljana	
20.30 Trideset minut s plesnim orkestrom	
RTV Ljubljana	
21.00 Pantomime Marcela Marceaua	
RTV Zargab	
21.30 Portreti in srečanja	
22.00 Poročila in šahovski komentar	

ČETRTEK — 4. aprila

RTV Zagreb	
10.00 TV v šoli	
RTV Zagreb	
18.00 Poročila	
18.05 Mendov spored	
19.00 Zagrebški tednik	
RTV Ljubljana	
19.30 TV obzorje	
19.45 TV pošta	
RTV Beograd	
20.00 TV dnevnik	

Koroška Bela	
30. marca — italijan. film SKANDAL IZZA KULIS	
31. marca — amer. barvni film CRNI NAREDNIK	
1. aprila — italijanski film STRANSKA POTA	

Kropa

30. marca — amer. barvni film LJUBEZEN MARJORI MORNINGSTAR ob 20. uri
31. marca — nemški film PETROGRAJSKE NOČI ob 15. uri in 19.30

Ljubno

30. marca — francoski film TI STRUP ob 19.30
31. marca — francoski film TI STRUP ob 16. uri

Duplica

30. marca — nemški glasbeni film SKRIVNOSTI IP-SILLONA ob 19. uri
31. marca — nemški glasbeni film SKRIVNOSTI IP-SILONA ob 19. uri
31. marca — franc. barvni film RDECI BALON ob 10. uri dopoldne

Radovljica

30. marca — italijanski CS film MARATONSKA BITKA ob 18. uri
30. marca — amer. barvni CS film ALAMO I. in II. del ob 20. uri

31. marca — italijanski CS film MARATONSKA BITKA ob 15. in 20. uri
31. marca — amer. barvni CS film ALAMO I. in II. del ob 17. uri

31. marca — slovenski film NAŠ AVTO ob 10. uri dop. matineja
--

2. aprila — sovjetski film

CISTO NEBO ob 20. uri
3. aprila — sovjetski film CISTO NEBO ob 18. uri
3. aprila — barvni CS mehiški film JAZ PUSTOLOVEC ob 20. uri

4. aprila — italijan. barvni CS film OSVETA VIKINGOV ob 20. uri
5. aprila — mehiški barvni CS film JAZ PUSTOV-VEC ob 20. uri

RTV Ljubljana	
20.30 Aktualni pogovori	
RTV Zagreb	
20.55 Kratki propagandni filmi	

RAI	
RTV Beograd	
21.15 Leggerissimo — zabavno glasbena oddaja	
RTV Beograd	
22.20 Arhitektura in urbanizem	
22.40 Poročila	

PETEK — 5. aprila

RTV Ljubljana	
17.00 Ruščina na TV	
17.30 Angleščina na TV	
18.00 Kulturna panorama	
18.30 Etopija	
19.00 Boj za obstanek v morju	
19.30 TV obzorje	
19.45 Propagandna oddaja	
RTV Beograd	
20.00 TV dnevnik	
RTV Ljubljana	
20.30 »Rigoletto« — prenos opere	

gledališče turistični informator

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE V KRANJU	
SOBOTA — 30. marca ob 19.30 uri W. Bauer: RDECE IN MODRO V MAVRICI uprizori Oder mladih	
NEDELJA — 31. marca ob 10. uri URA PRAVLJIC — ponovitve ob 16. uri W. Bauer: RDECE IN MODRO V MAVRICI uprizori Oder mladih	

športne prireditve

NOGOMET

KRANJ — Jutri bodo imeli ljubitelji nogometa priložnost videti prvo letošnje nogometno tekmo v Kranju. Za prvenstveni točki se bosta pomerili moštvi domačega Triglav, ki vodi v SNL, in velenjskega Rudarja, ki je trenutno na zadnjem mestu. Tekma bo ob 15.30 na igrišču Mladosti, začetek mladinskega srečanja pa bo ob 14. uri na istem igrišču.

SMUČANJE

KRVAVEC — Danes se bo tu začelo 14. meddržavno tekmovalje v alpskih disciplinah z mednarodno udeležbo. Ob 12. uri bo na sporedu slalom, jutri ob 10. uri pa se bo tekmovalje nadaljevalo z veleslalomom za prehodni pokal Planinskega društva Kranj.
--

JAVORNIK — Telesnovzgojno društvo Partizan Javornik prireditelj jutri ob 10. uri meddržavno tekmovalje v smučarskih skokih za Zalokarjev memorial. Tekmovalje bo na 35-metrski skakalnici.
Rateče — Tu bo jutri ob 9. uri start smučarskih tekačev za Isteničev memorial.

KRANJSKA GORA — Danes in jutri bo tu za slovenske smučarske učitelje in trenerje olimpijski zmagovalci Francoz Vuarnet demonstriral elemente iz francoske smučarske šole.

ATLETIKA

Kranj — Danes ob 15.30 bo za mestnim kopališčem start ekipnega tekmovalja v krosu za učence osnovnih in strokovnih šol ter gimnazije.

Kaj naj oblečejo močnejše ženske

Kljub temu da se je o tej temi že veliko pisalo, morda ne bo škodovalo, če zopet malo pokramljamo.

Verjetno je glavni vzrok temu, da so nekatere močne žene neprimerno oblečene, prav dejstvo, da si kar nečemo priznati, da se nagibamo k debelosti. Res je, da so mnogim obline celo zelo všeč, a če so pa te le preveč občutne, jih moramo skušati s pravilno izbrano obleko ublažiti.

Česa naj se močne žene predvsem izogibajo? Začnimo kar z barvno lestvico. Prav gotovo ne boste izbrali kričočih barv, prav tako tudi ne velikih upadljivih vzorcev in svetlikajočih se kvalit. Črtasto blago je prikladno za vas, vendar pozor — črte morajo potekati vertikalno. Prav tako se boste odrekli širokim pasovom in pretirano ozkim krilom. — »Princes-kroje« je zelo primeren za vas. Verjetno veste, da je v plisiranim krilu močna ženska prav smešna,

medtem ko v dobro krojenem kostimu zelo privlačna. Izogniti se morate tedaj sedaj modnemu redingot kroju. Tudi hlače raje prepustite drobnim dekletom. Če pa že okoliščine zahtevajo, jih boste pač oblekli, le vetrovka ali pulover naj bo sta daljša, sedanja moda vam je itak v tem pogledu naklonjena, saj so silno moderne kazak jopice. Pri močnejših nogah ne boste segale po salonarjih z izredno visoko peto, zadovoljili se boste s 5 do 6 cm visoko peto. Izognite se vsem upadljivim detajlom, sicer bi naj to upoštevale vse žene, posebnost pa še močnejše. Upravičeno pa lahko nosite širšo zapeljivo ali masivnejšo verižico.

Za rezanje jajc

Na kovinskem okvirju je napeta tanka žica v enakih razdaljah. S pomočjo te naprave lahko lepo zrežemo jajca, kuhano rdečo peso ali drugo podobno zelenjavo za solato, s tem vam bo precej prihranjeno delo in še lepše bo razrezano.

Obleka, ki bo prav primerna v toplejših pomladanskih dneh. Modni poudarek ima v prednji visoki gubi. Lahko jo nosimo s pasom ali brez njega

Pranje oblačil iz teritala

Oblečilo najprej temeljito skrtamo. Nato peremo v mlačni raztopini detergenta za fino perilo (NILA, PERIL). Ne smemo menciati, pač pa le rahlo stiskamo, skrbno splaknemo v mlačni vodi in nato obesimo. Plisiranih kril iz te tkanine ne likamo, medtem ko druga oblačila smemo, vendar ne s prevročim likalnikom. Peremo lahko tudi v čistem bencinu. Ko je bencin umazan ga izlijemo proč in oblačilo potopimo zopet v čist bencin. Oprano krilo obesimo na zračno, senčno mesto in naravnamo gube.

Pri pranju z bencinom moramo ravnati zelo previdno. Peremo na prostem ali vsaj ob odprtem oknu. Nikdar ne delajmo v bližini ognja ali vključenega električnega štedilnika ali pečke. V prostoru, kjer peremo z bencinom, se ne sme kaditi.

Otrok

Ko nam uspe, da nam otrok pove, kdaj želi opraviti potrebo, smo prav lahko veseli. Kaj rado in pogosto se zgodi, da mali nado budnež niti na posodici ni

Bluza je skoraj nenadomestljivi del naše garderobe. Tudi v letošnjem letu je ostala v modi

Nekaj pariških zanimivosti

Pravzaprav se vsaka žena oblači tako, kot ji dovoljuje njena denarnica in kot se zdi njej lepo in praktično. Prav gotovo zaposlena žena ne gleda na vse modne muhe, ki jih diktirata Pariz ali Firenze. Izbere si pač tako oblačilo, ki ga rada nosi.

Zopet so se pojavili plašči in kostimi z rahlo podloženimi rameni. Ramena so tako videti višja, širša in bolj športna.

Prav posebno v čišlih so močno zalikani široki pliseji ob robu krila. Seveda vse mogoče variante gub še vedno niso izgubile.

Ovratnik je še vedno majhen, vidijo se pa tudi kostimi in plašči brez ovratnikov. Pentlje, jaholji so še vedno najpogostejši spremljevalci lahkih spomladanskih brezrokavnih bluz. Pri kostimih so pogosto daljše kazak jopice, ki so — ali prosto padajoče ali pa so v pasu tesno zategnjene. Zelo vidni so novi rokavi, ki segajo le do komolca. Barva: modra z belo, odtenki ciklamno lila, belorumene barve so trenutno najbolj zaželeni.

ČE BI RADI SHUJŠALI

Zdravniki pravijo, da je izmed sto debelih ljudi le malo takih, ki so zato debeli, ker jim napačno delujejo žleze, pač pa zato, ker uživajo preveč hrane. Posebno škrobnata živila in sladkor ter maščobe so snovi, ki povzročajo de-

belost. Da bi shujšali, moramo uživati tako hrano, ki ima malo kalorij, malo tekočin in soli. Prej omenjenim sestavinam se moramo izogibati, torej ne bomo jedli v velikih količinah jedil, ki vsebujejo te snovi.

miruje in drsa s posodo po stanovanju.

Naslednji nasvet bi utegnil pomagati:

Posodico postavite v lešen okvir, ki ga boste pritrdili na ploščo na tleh.

Ena izmed osnovnih potreb je potreba po priznanju. Z delom skušamo doseči razne cilje in dobiti tudi zato priznanje, ki nas spodbuja k dejavnosti.

Če smo po opravljenem delu pohvaljeni, dobimo zaupanje vase, postajamo vedno bolj sposobni in pripravljeni smo prevzeti še zahtevnejše naloge. Zato je pravilno, da je dobro opravljeno delo pohvaljeno.

Prav lepo lahko vidimo pri otrocih, kako na te vpliva pohvala ali karanje. Otrok, ki ga za pravilno opravljeno delo pohvalimo, raje in uspešneje opravi naslednje delo, otrok pa, ki ga samo grajamo, opravlja svoje delo le iz strahu pred kaznijo. Človek, ki je bil v mladosti le grajan ali kaznovan za napake pri delu in nikoli pohvaljen, bo prevzemal dolžnosti le iz strahu pred posledicami. Kadar pa se mu posledic ne bo treba bati, bo za svoje delo zelo neodgovoren, ne bo videl razloga za trud.

Pri človeku pa se lahko prično pojavljati velike želje po uveljavljanju.

Želja po dominiranju sili vedno človeka, da sprejema funkcije in si izbere poklic, ki ga dviga nad ostalimi ljudmi. Venomer pa sprem-

Priznanje

lja takega človeka nezaupanje v lastne zmogljivosti in ni prepričan v svoje sposobnosti. Dominirajoč položaj mu daje vedno znova zagotovilo o nasprotnem, zato se ga tudi tako oklepa. Kot delavec z odgovornim službenim mestom mora biti vedno zelo samostojen, zato se ne

sme, čeprav ga notranjost sili, naslanjati na druge — podrejene. To dejstvo ga psihično močno obremenjuje.

Tisti, ki želi igrati dominantno vlogo, se navadno ne vpraša, ali ima toliko strokovne izobrazbe, da bo svoji nalogi kos.

Drug, prav tako nezdrav pojav je častihlepnost. To je želja posameznika, da bi ga občudovali. Tak človek želi, da bi bil za vsako opravljeno delo povzdigovan in pohvaljen. V primeru, da je kdo drug pohvaljen v njegovem kolektivu, je nevoščljiv in slabe volje. Da bi bil kdo bolj zmožen kot on, si ne more misliti. Tak človek živi in dela, zgolj zato, da bi ga občudovali.

Ta življenjski smoter je seveda popolnoma zgrešen. Marsikdo se mora v življenju sprijazniti s tem, da so njegove zmogljivosti omejene in da ni sposoben dokončati začete dela. Človek — častihlepnež temu dejstvu noče pogledati v obraz in je pogosto razdvojen in nesrečen.

Okus po življenju

Deset let angleškega filma

Filmi neke dežele so v določeni meri odraz splošnega razpoloženja, potreb in miselnosti njihove domače publike, zakaj film je lahko po eni strani zatočišče pred vsakdanjimi težavami in razočaranji, po drugi strani pa lahko (kar je redkeje) naravnost spregovori o družbenih problemih in jim skuša najti rešitve. S tega stališča si bomo skušali ogledati razvoj angleškega filma v zadnjih desetih letih in zarisati glavne poteze.

Beg v preteklost

Zadnje desetletje se je na britanskem otoku začelo v znamenju treznosti in varčevanja, v znamenju korejske vojne, ki je še poslabšala ekonomski položaj, in v znamenju »propadle veličine« (saj je bilo jasno, da bo Britanija odslej komaj tretja velesila) — zato je v znamenju splošnega nezadovoljstva v vseh slojih otoškega prebivalstva. Angleški film je zato ubral na začetku tega raz-

voja pot nostalgije obujanja spominov na »zlato dobo« desetletja pred prvo svetovno vojno. Da je imelo neposredno ali posredno obujanje zlatih časov veličine, miru, napredka in udobja na filmskem platnu uspeh, kaže že podatek, da je bil najuspešnejši angleški film leta 1952 »Genevieve«: zgodba o starem avtomobilu iz časa Edwarda VII., torej iz zlatega veka britanskega imperija. To vzdrušje nemočnega strahu pred prihodnostjo in hotenega bega v

preteklost pa je zamrlo (tudi v angleškem filmu) po sveski krizi, ki je končno Angleže odločno postavila pred dejstvo, da je že čas opustiti nostalgijo obujanje spominov in upov na veliki britanski imperij.

Pomembna značilnost angleškega filma tega časa pa je bilo prevladovanje (malo) meščanske miselnosti — idealov, predsodkov in teženj tako imenovanega angleškega »srednjega sloja«. Ta se kaže zelo jasno npr. v načinu prikazovanja oblasti in njenih organov, ki je vedno lojalno in spoštljivo: na svetu mora vladati red, tega pa zagotavlja dobra in modra oblast.

Naj so negativne osebe v angleškem filmu ves čas še tako premočne, skoraj vedno bo na koncu prišel nekdo, ki bo vse skupaj pravično spravil »v red«. Najbolj za gotovo se ta simpatični »nekdo« pojavi v vsakem angleškem vojaškem filmu (»očetovski častnik«) in v vsaki angleški kriminalki (prijateljski policaj).

Iz tega spoštovanja oblasti in uradnih oseb izvira tista »nevidna notranja cenzura«, zaradi katere v angleškem filmu ni mogoče zaslediti napadov na pravni red, policijo, kraljevino ali vero. Edina izjema so komedije, v katerih je kritika tedaj družbenih ustanov v veliki meri dopuščena.

Od vojnih filmov do socialnih dram

Vse pravkar omenjene značilnosti so prišle zelo do izraza tudi v vojnih in vojaških filmih, ki so po odličnem »Krutem morju« (1952) Charlesa Frennda postali zelo popularni. Vojna je bila takrat že tako daleč, da sta postala junaštvo v vojni in vojaško življenje privlačna tako za starejšo kot za mlajšo generacijo. Seveda pa se je — kot vsaka druga — tudi ta popularnost končala — in sicer okoli leta 1958. Takrat je ta žanr nadomestil deloma sorodni grozljivi film.

Prek teh dveh »šol realizma« pa je britanski film »dozorel« za novo, drzno realistično obravnavanje sodobne socialne problematike.

Prerodno je bilo leto 1959, ko je nastala vrsta angleških filmov, ki so tako ali drugače razburili javnost. Pojav teh filmov je bil pogojen s tedaj že močno spremenjenim ekonomskim položajem — z znatno zvišanim standardom, ki je spremenil tudi razpoloženje filmske publike. Ta ni

Mladi Tom Courteny je zaigral v glavni vlogi zadnjega Richardsonovega filma »Osamljenost dolgotrpaša«

več čutila potrebe po begu v preteklost, ampak si je želela tudi na filmskem platnu od blizu pogledati življenju v obraz — in to tudi z njegove manj rožnate strani.

V omenjeni vrsti filmov sta se ločili dve skupini. Na eni strani so bile resne, za angleške razmere tudi drzne socialne drame: Claytonova »Pot v visoko družbo«, Richardsonov »Ozri se v gnevu« in deloma »Safir«. Na drugi strani pa so bili »prvi angleški nudistični film« »Nudistični raj« in vulgarne seksualnosti polna komedija — »Nadaljujte, sestra« — ki ji je od tedaj sledila cela serija enakih filmov. Filmi te druge skupine v glavnem niso prestopili domačih meja in so pomembni le kot značilen pojav v filmski industriji, ki doživlja finančno krizo.

Pač pa je pomembna skupina realističnih filmov s socialno tematiko, ki so močno prodrli tudi na zunanji trg, se uveljavili razen tradicionalne priljubljene angleške komedije (ki je tudi dala v preteklem desetletju nekaj vrednih del) in v celoti znatno dvignila ugled angleškega filma sploh.

Pogumni »novi val«

Ta angleški »novi val« se ni samo pogumno lotil socialnih tem, ampak je hkrati tudi drzno prešel iz angleške »plahosti« v prikazovanje erotike do odkritega prikazovanja seksualnosti. — Claytonova »Pot v visoko družbo«, Reiszov »V soboto zvečer, v nedeljo zjutraj«, »Igra samo za dva« in Schlesingerjev »Tudi to je ljubezen« — eden bolj kot drugi — obravnavajo seksualnost na način, na katerega si Anglež pred več kot štirimi leti ne

bi upal niti pomisliti. Zanimiv vzporeden pojav je bilo v zadnjih letih tudi večkratno obravnavanje homoseksualnosti — npr. v Deardenovi »Žrtvi« in v filmih o Oscarju Wildu.

Meščanska miselnost je v angleškem filmu doživela od leta 1952 delen poraz tudi kar se tiče že obravnavanega odnosa do oblasti. V kriminalkah npr. zasledimo tudi že grobe, negativne policaje (tako v filmih Američana Loseya v »Tigrovem zalivu«), prav tako pa se pojavijo nekateri zanimivi pacifistični vojni filmi, npr. Guestov »Včerašnji sovražnik« in Normanov »Bilo jih je sedem«. Končno sta udobne meščanske ideale napadla tudi Boultingov »Meni je dobro« in Forbesova »Jezna tišina«, ki sta sledila vrsti delavskih stavk in obravnavala to tematiko.

Morda vrsta pogumnih angleških režiserjev s Tonyjem Richardsonom (Ozri se v gnevu, Okus po medu, Osamljenost dolgotrpaša), Karlom Reiszom (V soboto zvečer, v nedeljo zjutraj), Bryanom Forbesom in Johnom Schlesingerjem — ob nekaterih starejših režiserjih res ne pomeni tako močne skupine, kot so francoski »novovalovci«, toda zasluge obojih so si po pomenu blizu: tudi »jezni mladeniči« angleškega filma so v otoško kinematografijo prinesli tisto vsebinsko pogumnost in prizadevanje po preraščanju starih oblik, ki odlikuje mlade Francoze. S tem pa so »zadnji trenutek« dali angleškemu filmu zadnjega desetletja tisti »okus po življenju«, brez katerega bi sicer ostal — povprečen in nepomemben, kot je to obdobje začel.

DUŠAN OGRIZEN

»VIRIDIANA« znamenitega španskega režiserja Luisa Bunuela je nedvomno eno najpomembnejših del, kar jih bo prišlo letos na naša platna. V njem je mojster (po »Nazarinu«) ponovno segel v snovi, ki mu je dala možnost na njemu lasten — kompromisni — način izpovedati svoje stališče do religije. — V glavnih vlogah so zaigrali Silvia Pinal, Francisco Rabal in Fernando Rey. Odlično in zanimivo delo!

»ZORRO MAŠČEVALEC« v produkciji Walta Disneya je nadaljevanje filma »V znaku Zoraa«, ki smo ga pred časom gledali. Film je preprosta, malce naivna pustolovka, sicer pa je — kot vsi filmi v Disneyevi produkciji — soliden.

»STREL NA PIANISTA« je drugo delo režiserja »novovalovca« François Truffauta. Film je svojska kriminalka, zanimiva in po svoje prijetna. — Glavno vlogo v filmu igra Charles Aznavour, razen njega pa Nicole Berger in Marie Dubois.

Dandanes je trda za vsakdanji kruh. Redka so opravila, ki lahko človeka nahranijo. Ribiške jadrnice dan za dnem pristajajo ob bregu in kapitani odpuščajo mornarje, ki se razhajajo na vse vetrove — ni dela. Na srečo se ob naših obalah rib ne manjka — globoko dno pa osire skale na njih — jih rešujejo pogoltnih mrež, ki so na sosednjih otočjih iztrebile vse ribe, prav do zaroda — in z njimi se ljudje preživljajo. Kadar je lepo vreme, je zaslužka za sproti, a še za drugi dan ne več — kako in kaj.

Samo lovci na morske gobe se še nekako preživljajo, čeprav tudi pri njih zaslužek še daleč ni več poprejšnji. To pa od takrat, ko so jim ribiške oblasti zaprle bogate predele Tripolitanijske in se je vse nabiranje morskih gob osredotočilo v Bengaziju. Dela sedaj ni več, morske gobe spužve so redke in lovci se morajo spuščati dan za dnem globlje, da jih najdejo. Trdo je to življenje, pravo životarjenje. Vsak dan je več invalidov, ki jih je bilo pokvečilo morje. Ljudje po pravici trdijo, da tisti, ki se je lotil lova na gobe, tega ne opusti; in to je čista resnica. Saj veliki izkupiček, ki ti omogoči, da lahko drugo polovico leta držiš roke križem, upanje, da zbereš lepe denarce, če ti bo šlo po sreči in velik delež, ki ti pripade, vse to tavaja človeka, da pozablja na neodvisnost in gnanje življenje med trajanjem lova.

Ta lov jih veliko pohabi. Ti komaj še prečkajo roke in noge, pa se vendar zavlečejo v kavarnice in tam čakajo, da mine zima in se grične spet lov, da si lahko nadenejo potapljaško obleko in se vsaj med tistimi redkimi trenutki lova znova počutijo močne in zdrave v rokah pa nogah. Pripovedujejo namreč, da lovec na gobe, brž ko se spusti na morsko dno in dokler je ondi, ozdravi. In celo na vse pretege lovi morske gobe. Toda morje ga vnovič pokveči in tokrat še huje. Potapljači potegnejo na suho še bolj podobnega živemu skeletu; poslej ne more več zginiti ne roke ne noge. Ostane povsem neboljen, brez moči in lahko samo še leži — cokla za vso skupnost. Le malo je tako srečnih, da jih po pristanku na trdih tleh brž pobere usmiljena smrt. Morje pač ostro kaznuje tistega, ki ga ropa njegovih zakladov.

Na otoku je več družin, ki so že več rodov nabiravci gob; dedje so se metali še goli s skal in se potapljali kakih petnajst do dvajset metrov, tačas ko se njihovi vnuki v potapljaški obleki spuščajo že osemdeset metrov ali več.

Iz takšne družine je izhajal tudi Thodoris, Stankasov sin. Njegov oče, prav tako lovec na gobe, se ni več ukvarjal s tem poslom, saj je bil pokleni invalid. Bil je nepremičen in je polegaval po hiši ter govoril brez konca in kraja samo o tem lovu. Sčasoma je jel znova lažiti okoli — zdaj sam, opiraje se na palico, zdaj so ga spet podpirali. Iz očetovih ust je razbral sin marsikatero zvijačo v zvezi z lovom — kod bo našel dobro gobo, kako se obrani nevarnih struj, ki ga lahko ohrome — pa vendar mu ni padlo v glavo, da bi se še sam vkrcal in postal potapljač. Bil je priča na svoje oči, kako so premmogi postali pokveke, in zatrljeval je, da nog pač ni moč kupiti s še takšnim izkupičkom lova.

Že od otroških let je znal loviti ribe v mrežo; ribaril je družno s stricem Anestisom, stariim očetovim tovarišem. Vendar je bil ta srečnejši od onega; lov na gobe ga je bil samo nalahno omrtvil, potlej si pa ni več nadel potapljaške oprave in je postal ribič. Sčasom je okrevljal in bi sploh stežka opazil, da šepa. Od njega je zvedel Thodoris še kaj več o nevarnostih morja, o njegovih zahrbtnih podvodnih tokovih, o morskih psih in o morskih gobah. Zdaj zdaj se ti dozdeva, da je goba le za kak lučaj, za slaba dva metra od tvojih nog, v resnici se pa moraš spustiti še celih dvajset metrov, da prideš do nje. Pa še, kako težko si rešiš zdravo kožo — to ali drugo se ti že pritakne ob vseh teh nevarnostih.

Nekajkrat je vzel stric Anestis s seboj tudi hčer Athi, nekako dve leti mlajšo od Thodorisa.

Mladenič in mladenka sta rasla z rano ob rami in tudi lovila ribe na isti barki. Athi je bila zalita, zdrava punca z jedrim životom, lepimi kostanjevimi očmi in enakomerno zagorelimi rokami pa nogami. Thodorisu, ki jo je videval vsak dan, odkar je zrasel v mladca, je bila pri srcu. Četudi je bila hči strica Anestisa, ki ga je šel za svojega očeta, se je zaljubil vanjo do

ušes, vendar ga je bilo sram, da bi ji to razodel. Dekle mu pa spet ni dala nobene priložnosti.

Bilo je nekega večera — ravnali so se, da gredo družno na nočni lov — in Thodoris je že pripravil mrežo in vabe; a ko je došel do hiše strica Anestisa, je tega tresla mrzlica.

Tri oke sardin, ki jih je bil mladi ribič namenil za vabo, bi šlo sedaj brez haska pozlu, pa tudi drugi dan bi šel zaslužek po vodi... Sam pa spet ne bo mogel namestiti mreže.

»Pa vzemi Athi s sabo,« mu de starec, »ti bo vsaj sedela na krmi.«

— — —

Bila sta prvokrat sama ponoči na barki; v zadregi sta močala. Potlej sta jela spuščati mrežo.

Ko sta opravila, si je Thodoris našel cigareto. Prej mu je srce koprnelo, da bi razkril ljubezen, a sedaj ni našel za to prave besede. Ko je pokadil, je sedel za vesli in krenila sta proti kraju, kjer sta bila vrgla prvi plavaček.

Toda tega nista našla — manjkal je stric Anestis, ki je te koticke predobro poznal — fant je pa bil spustil mrežo med skale. Vrv se mu je zatikal; Thodoris je moral pošteno in vztrajno pljunuti v roke, da je vrv izvelkel. Kar v prsih ga je bolelo, ko se je toliko časa pripogibal. Mreža je na nekem rahleje zategnjenem volzu kazala znamenja, da se bo raztrgala. Poklical je tedaj Athi, naj mu pomaga. Ta je pritekla in

vzela v roke vrv, Thodoris je pa držal mrežo. Pri tem je z naslado začutil na svoji roki po dolgem in počez vroči dekliški život pa njene prožne, oble prsi...

Ko sta mrežo razvozlala, je Athi sedla poleg njega, snela ujete ribe s trnkov na mreži in jih zmetala v košare. Ko je končala, je vstala, da bi spet sedla za krmo, toda fant je ni pustil. Objel jo je okrog pasu in jo dolgo dolgo stiskal in nenasitno poljubljal in deklica se mu ni izmaknila.

Odtlej sta se pogostokrat družno sprehajala zunaj in to skrivala pred stricem Anestisom. Athi se je vtihotapljala ponoči iz hiše tako dolgo, da so ljudje v vasi že jeli šušljati in brusi jezike. Tudi očetu je prišlo to do ušes in ta se je nehal pozdravljati s Thodorisom; jel je zaklepati hčer v hišo, da ne bi mogla uhajati.

Mladenič je ta čas nekaj mesecev garal ko črna živina in si naredil svojo barko.

Nekega večera je na cesti naletel na strica Anestisa in ga zgrabil za roko.

»Dajva, popijva v kavarni šilce mastihe!« Starec ga je nasršeno pomeril, vendar ga oni ni spustil iz rok.

»Pojdiva, nuj, saj te ne bom snedel.«

V krmi ga je s silo posadil na stol in postavil predenj bokalček.

»Poslušaj,« ga nagovori, komaj izpraznil prvo čašico. »Ljubim Athi in bi jo rad zasmubil.« Stari je planil pokonci kot od strele zadet in razlil mastiho.

»Izrodek ti takšen, imel sem te kot za svojega sina in te vzel na barko pa k sebi domov, ti si pa menda izgubil oči na moji hčerki, kaj? Si se že spentljal z njo, a? Vrag te nosi, baraba, da te ne dregnem z nožem med rebra!«

In starec je izvlekel nož.

Stric Anestis je imel namreč samo eno hčer, bil je brez žene in ni imel drugih otrok, zato je mu ni bilo do tega, da bi jo izgubil.

Thodoris ni niti najmanj pričakoval takšnih žaljivk in izpadov. Potegnil je nož iz žepa, ves blede od togote, a so drugi posegli vmes in ju ločili. »Kar penil se je. Kaj sem pa storil hudega, ti norec vražji, da me tako grdo zdeluješ? Prosil sem samo za roko tvoje hčere, pošteno, kot se spodobi, kakor je navada pri nas doma. Česa vraga čakaš? Mar princa, da ti jo zasnubi?«

*) Op. prev.: grško žganje

Zvečer je bil pri stricu Anestisu velik halo, jok in stok pa škripanje z zobmi. Athi je bila namreč zvedela vso zgodbo od sosed. Konec koncev staremu ni kazalo drugega, kakor da ji je obljubil, da bo zadevo mirno uredil. Drugo jutro je res odšel k Stankasu, da se z njim pogovori.

»Nisem bil za to, da se poročita. Kako naj fant sploh preživi ženo, ko ima na grbi tebe, onemoglega starca, pa še mater? Pa sta menda oba kar izgubila pamet... glavo...«

Poklicala sta še Thodorisa, da se o zadevi pomenijo. Velela sta mu, naj gre na lov na morske gobe s potapljaško odpravo kapitana Andonisa. Ta da ravno nabira moštvo za potapljanje. In ko se vrne, bo poroka.

Thodoris je spreletelo po životu, ko je slišal besedo: potapljač. Saj se je bal tega poklica ko vrag križa, vendar mu je ponos branil, da bi to odkrito pokazal. Česa mu neki to ne pripoveduje stric Anestis; in pomislite, kam ga pošilja? Kakor da je že njegov zeti!

Na misel mu je prišlo, da mu je bil starec to namerljivo napletel, da bi ga morje izmaknilo in mu izbilo tiste muhe iz glave.

»Dobro, pa grem,« se je vdal. »Vendar se poprej poročiva.«

Stric Anestis se je namrgodil.

»Pa denar, sin moj? Treba ga bo šteti za prstana, za pojedino, za godce. Jaz denarja nimam. Kje ga vzameš ti?«

»Vzel bom pač pri kapitanu Andonisu aro. Saj mi bo dal. Dajejo jo vsem potapljačem.«

Athi je bridko zajokala, ko je slišala, da odhaja njen ljubi na lov na gobe, toda oče jo je potolažil:

»Ne boj se, saj se ti bo vrnil živ in zdrav. Vse mu razloživa, njegov oče in jaz. Sicer pa bo šel le za eno poletje — in bo prinesel s seboj lep kupček denarja.«

Lov se je približeval koncu. Thodoris je štel dneve, ko se bo lahko vrnil na otok. Potapljaško delo sicer ni bilo težko in se je kmalu privadil nanj. Edino prvič, ko so ga spustili na dno, se je bal.

Kapitan Andonis je imel v posesti štiri velike globinske potapljaške obleke. Najprej so spustili na dno dva stara, izvedena potapljača; potlej je prišla vrsta na enega novinec. Thodoris je čakal, od strahu blede ko platno. Kapitan mu je prijazno prigovarjal in ga spodbujal, češ kakšen junak je bil njegov oče, a to mu ni pomagalo. Ko so mu jeli nadevati potapljaški zvon, je drgetal ko šiba na vodi; hotel je zbežati, a so ga s silo stlačili v obleko in ga spustili na dno.

Thodoris je začutil, kako ga obliva znoj po hrbtu, s težavo je požiral slino in grlo se mu je krčilo. Hotel je poprositi za vodo, a ga je bila sram.

Niso mu dali, da bi se kaj prida sprenevedal. Sploh ni vedel, kdaj se je znašel v težki gumijasti obleki, na glavo mu poveznili in pritrdili čelado. Komaj da se je mogel ganiti. Postavili so ga na kratko lestev, ki so jo bili pristlonili blizu ladijskega kljuna, in jel se je počasi potapljati.

Enajstletna prvakinja

Zensko šahovsko prvenstvo v Tagetanski avtonomni republiki v Sovjetski zvezi se je zaključilo prav nevsakdanje. Prvakinja republike je postala enajstletna Ana Godljeva.

Ana, živa in vesela deklica, je premagala enajst izkušenih šahistkinj. Zmagala je, ne da bi doživela en sam poraz, le z enim remijem.

Ana Godljevska obiskuje četrti razred osnovne šole v mestu Mahačeli. Šah je pričela igrati v krožku pionirskega doma v rodnem mestu.

Kit v mreži

Ta neobičajni dogodek se je pripetil, ko je posadka sovjetskega parnika »Bobrov« na severnem Atlantiku dvignila mreže. Vrv se je nategnil kot struna in komaj so mrežo potegnili iz vode. Kakšno presenečenje, ko so na površini zagledali deset metrov dolg trup nosatega kita. Bil je še živ, toda popolnoma omamljen. Ko so ga po velikem naporu potegnili na palubo, se ni niti malo upiral. Toda takoj, ko si je odpočil, se je odrinil s palube s tako močjo, da je vsa posadka popadala po tleh, veliki sesavec pa je pljusnil v morje. Zamahnil je z repom in izginil v razpenjenih valovih.

Uspeh »sodobnega Mozarta«

Simfonični orkester v amerškem mestu Philadelphiji je med najboljšimi na svetu. Nedavno je prav ta orkester izvedel simfonijo, ki jo je skomponiral enajstletni Daniel Trayfen. Na koncertu je bilo 3.000 poslušavcev, med katerimi so bili tudi najbolj znani ameriški kritiki. Vsi se soglasno strinjajo s tem, da jih je dečkova kompozicija senavadno navdušila in da jih mladi komponist spominja na slavnega Mozarta, ki je prav tako začel komponirati že kot deček. Daniel je začel komponirati, ko mu je bilo pet let.

Riba iz Jadrana, ki živi tudi na kopnem

Skupina znanstvenikov, ki že leta proučuje živalski svet v Jadranskem morju, je pred kratkim odkrila, da je tudi pri nas riba, ki lahko živi tudi na kopnem. Stročkovnjaki jo imenujejo babica. Dolga je komaj sedem centimetrov. Na obali navadno ostane kar po več ur. Na kopnem prav tako kot v vodi diha s škrgami, hrani pa se z drobnimi rakci, ki jih je nešteto po vlažnih stenah ob morski obali.

Izlet v Drvar

Ko sem bil pri stari mami v Bosni, mi je oče dejal, da pojdeva drugi dan v Drvar. Tega sem se razveselil, ker sem vedel, da si bom ob tej priliki lahko ogledal Titovo pečino. V njej se je zadrževal tovariš Tito z vrhovnim štabom leta 1944. Zgodaj zjutraj smo se z očetovim prijateljem odpeljali proti Drvarju. Po poti sem si ogledoval pokrajino, ki je zelo lepa in slikovita. Ker smo krenili na pot zgodaj zjutraj, smo po poti srečavali pastirje, ki so gnali ovce na pašo. Ko smo prišli na hrib,

smo zagledali Drvar. Najprej smo se sprehodili po metu, potem pa smo šli k pečini. Ob poti smo zagledali del razbitega nemškega tanka. Takoj nato pa smo prišli do dveh lepih zidanih hiš, kjer je muzej, ki pa je bil, žal, zaprt. Po poti, ki vodi med skalami, smo prišli do pečine. Pred njo stojita dve baraki. V eni izmed njih se je zadrževal tovariš Aleksander Ranković, tovariš Tito pa je bil v votlini. V času napada je bilo v Drvarju zelo malo naše vojske. Tam je bila samo zaščitna četa vrhovnega

Regrat je po dolgi zimi le pognal. Letos je ta vitaminska solata pritegnila tudi otroke, ki jo nabirajo kar v skupinah. Na sliki skupina otrok pri nabiranju regrata

Šolsko športno društvo

SKOFJA LOKA — Pred kratkim so na škofjeloški osnovni šoli ustanovili športno društvo, »MLADI ROD«. Ustanovnega zbora so se razen šolske mladine udeležili predstavniki raznih družbenih organizacij.

V lepo okrašeni risalnici, ki je na steni imela napis: »Hitreje, više, močnejše« je predsednik iniciativnega odbora za ustanovitev društva Janez Gosar pozdravil navzoče in prebral dnevni red. Za njim je spregovoril upra-

delu in obljubili podporo. Društvo bo zajelo v svoje vrste učence višjih razredov, ki bodo lahko delovali v 11 klubih (košarka, odbojka, namizni tenis, lahka atletika, orodna telovadba, streljanje, šah, kolesarstvo, smučanje, planinarstvo, turizem). Celotno športno dejavnost na šoli bodo vodili profesorji in učitelji telesne vzgoje in drugi, ki so tudi že do sedaj pokazali mnogo dobre volje pri delu v športnih krožkih, društvo samo pa bo vodil 11-članski odbor — izvoljen iz vrst učencev.

Prva naloga društva bo ureditev športnega igrišča.

Seveda so za to potrebna večja denarna sredstva, ki naj bi jih društvo dobilo pri raznih podjetjih v občini. Predstavniki občinske zveze za telesno vzgojo Miro Skarabot je izročil pionirkam te šole nagrado — žogo za do-seženo prvo mesto na nedavnem občinskem tekmovanju v košarki. V imenu smučarske sekcije TVD Partizan Škofje Loke je tov. Urh Kalkan razdelil mladincem in mladinkam škofjeloške 8-letke lepe diplome za do-sežene uspehe v slalomu in skokih.

Po končanem zboru so zavrteli dva ozkotračna filma. Prav bi bilo, da bi zgledu škofjeloške osemletke sledile tudi šole na Trati, v Zelenikah, Poljanah in Gore-nji vasi. — V. R.

vitelj škofjeloške osemletke Polde Kejžar, ki je poudaril pomen novega društva za škofjeloško šolo in sporočil, da je vodstvo šole sklenilo dati novoustanovljenemu društvu 50.000 dinarjev za uspešni začetek njegove dejavnosti.

O pomenu športnega društva in telesne vzgoje so spregovorili še predstavniki družbeno-političnih organizacij, zaželeli novemu društvu obilo uspeha pri njegovem

MOJE KOLENO

Bilo je pred dvema letoma. Imeli smo telovadno uro. Razposajeni smo tekali po telovadnici, delali prevale in stojto. Tudi jaz sem naredila prevale. Hotela sem vstati, toda desna noga me je zbolela in nisem več mogla gibati z njo. Zelo sem se ustrašila, predvsem zato, ker sem vedela, da bom morala k zdravniku.

Sošolke so mi pomagale na noge in me odpeljale k zdravniku, ki ga pa ni bilo doma. Tolažila sem se, da bo naslednji dan bolje, pa sem se zmotila. Zdravniška pomoč je bila nujno potrebna, kajti moja noga je začela otekati, čedalje bolj je postajala modrikaste rdeča in zelo me je bolela. Spet so me peljali k zdravniku, ki mi je napisal napotnico za v bolnico in nalog za rešilni avto, ki me je takoj odpeljal v ljubljansko splošno bolnico.

V bolnišnici so me takoj prevzele sestre in me z vozličkom odpeljale v čakalnico, od tam pa na rentgen-

sko slikanje. Kar naprej in naprej so me vozili iz sobe v sobo. Če bi le mogla, bi jim gotovo ušla. Ko me je sestra obledela v belo haljo in bele čevlje, sem že slutila, kam grem. Odpeljali so me na trdo operacijsko mizo pod svetlo rumeno luč. Mojo nogo so sestre povile v platno, še prej pa jo premazale s penasto tekočino. Ko se mi je približal zdravnik z dolgo cevko in s šivanko, sem se zelo prestrašila.

Začel je preiskovati moje koleno. Sestre so me morale z vso močjo držati. Božale so me in mi dajale vse mogoče stvari, da bi me premotile, ker me je strašansko bolelo. Iz mojega kolena je zdravnik privlekel 10 cm strnjene krvi.

Iz operacijske sobe so me odpeljali v sobo, kjer so mi dali nogo v mavec, tega sem potem nosila štirinajst dni.

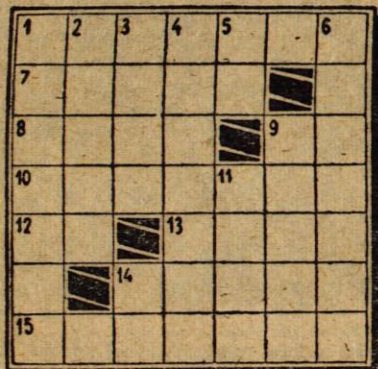
Danes je moja noga že zdrava in spet lahko telova-

dum.

ANICA SLEMC,
8. razred

DUSAN MRDJA,
7. a razred osnovne šole
»Simona Jenka« Kranj

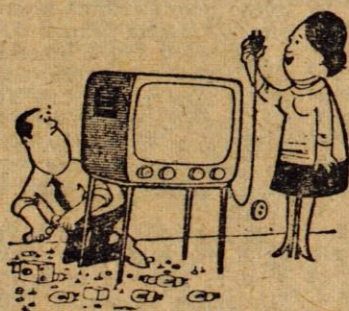
Križanka št. 13

Križanka je maglična, zato velja prva številka za opis vodoravno-druga pa za navpično.

1., 1. znamenje v horoskopu, 7., 2. rešiti, 8., 3. močno, 9., 14. različna soglasnika, 10., 4. zofa brez naslonjala, 12., 5. japonska dolžinska mera, 13., 11. klic, 14., 9. navdušeni, 15., 6. trda umetna snov iz mleka.

Televizija

— Naša sem okvaro. Pozabila sva sprejemnik priklopiti!

Otroška

— Mama je rekla, da ne smem zgubiti srca!

Kazen

— Deset tisoč dinarjev kazni boste plačali!

— Velja, za ta denar imate lahko pri priti to škaflo!

Rešitev križanke št. 12

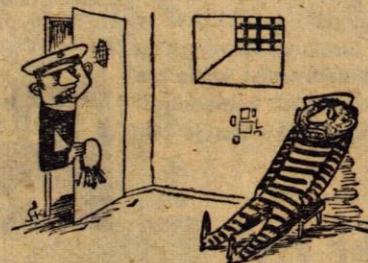
Vodoravno: 1. stavec, 7. kolorit, 9. oni, 10. era, 11. KA, 12. smuk, 13. elisa, 14. pilot, 16. oven, 17. PK, 19. nag, 20. sel, 21. inačica, 23. ananas.

Na carini

— Imel si prav očka, ko si rekel, da carinik steklenice ne bo našel!

Opozorilo

— Če se ne boste dostojno obnašali, vas vržemo ven!

Horoskop

Velja od 30. marca do 6. aprila

OVEN (21. marca do 29. aprila) — Sicer prijetna novica in srečanje, vendar bo neugodno vplivalo na osebni mesečni proračun. Nekdo te preseneti z darilom, da boš v zadregi. V družbi se s humorjem uveljaviš. Izogibaj se sladkarij.

BIK (21. aprila do 25. maja) — Teden bo poln nenavadnih doživetij. Srečanje, koketiranje, zapravljanje, vendar pazi na zmernost in izgovorjene besede ter obljube. — Pozor na ljubosumne, egoistične izpade neke osebe, ki ti je sicer draga. Težave z zdravjem.

DVOJKA (21. maja do 20. jun.) — Uresničitev želja je odvisna od potrpežljivosti in iznajdljivosti. — Okoliščine te prisilijo, da zavzameš nevtrarno stališče. Spoznaš, da solze niso vedno najboljše orožje. Pazi na živce in prehrano. Navidezna sreča v petek.

RAK (21. junija do 22. julija) — Uspeh je zagotovljen, vendar brez naglice. Ne prepuščaj se preveč domišljiji. Neki izdelek se bogato obrestuje. Nevarnost spora s sodelavci. Obeta se sreča v igri. Težave z želodcem. Nekomu dolguješ odgovor.

LEV (23. julija do 22. avgusta) — Znanec te preseneti z neko izjavo, ki razburka sentimentalnost. Z domišljijo si ustvariš nepotrebne zapreke. Spretno se izogne pretiranim stroškom in pijačevanju. Ljubezenska korespondenca. Izlet.

DEVICA (23. avg. do 22. sept.) — Uresničitev neke želje bo močno prizadela družinski proračun in spremenila tvoj način življenja. Ne izogibaj se srečanja z drago osebo. Proti svoji volji nekaj priznaš. — Krajše potovanje osebnega in poslovnega značaja.

TEHTNICA (23. sept. do 22. okt.) — Iz spekulativnih nagibov zatajiš hrepenenje in uživaš ob solzah. — Razmišljaš o zlorabi denarnice. Neko srečanje te pripravi do pozabe. Ogled izložb.

SKORPIJON (23. okt. do 21. nov.) — Raztresenost in pozabljenost ti nakopljeta vrsto nevšečnosti. Spremembe v službi obvladaš, v ljubezni pa ne. Pazi, da ne zaideš v slabo družbo.

STRELEC (22. nov. do 21. dec.) — V ljubezenskih zadevah premeša resna nasprotovanja in dosežeš lepo zadoščenje. Priložnost za utrditev poslovnega položaja. Nekdo si zelo želi tvoje bližine. Pazi na svoje besede.

KOZOROG (22. dec. do 20. jan.) — Nehote se bo novo prijateljstvo spremenilo v ljubezen, kar ti bodo nekateri zavidali. Ne zaupaj preveč in ne govori preveč o svojih poslovnih načrtih in ljubavnih prigoдах. Vesele ure v družini izkoristi kot razvedrilo.

VODNAR (21. jan. do 19. febr.) — Želja po spremembah te bo speljala v nevarne vode. Z obtujanjem spominov se utrdi že pozabljeno prijateljstvo. V službi se uveljavljaj svoje zamisli, v osebnem življenju pa to prepušči drugim.

RIBI (20. febr. do 20. marca) — V poklicnem delu se obetajo kratkotrajne povečane obveznosti. Po neumnosti zamudiš zanimiv sestanek. Intimnost v domačem krogu. Nekdo bo vesel tvojega darila. Pazi na zdravje, zlasti na vid.

Bitka na Volgi

imela sama s seboj dovolj opraviti, če je hotela rešiti vsaj glavnino. K psihološkemu vplivanju na armado je treba npr. šteti tudi, da se je general Hube, ki je odletel iz kotla v zaledje in je tam osebno govoril s Hitlerjem, vrnil v kotel poln upanja in prepričan,

da je rešitev zagotovljena. Takoj nato pa so Rusi poslali svoj ultimatum. Negativnega odgovora na ta ultimatum je v mnogočem kriv prav general Hube, ki se je od Hitlerja vrnil popolnoma potolažen in je med drugim izjavil tudi, da so tankovski odredi že na pohodu. Datum protiofenzive je bil določen za drugo polovico februarja, seveda pa je potrebno — tako je bilo sporočeno — da se vzpostavi red na kavkaški fronti in da zavzame bežeča 17. armada spet stare položaje na tej fronti. Zaradi tega mora 6. armada vztrajati na položajih, predvsem pa ne sme prepustiti sovražniku važne železniške proge Volgograd — Kotelnikovo. Tudi zadostna preskrba armade z vsem potrebnim je že zagotovljena. Navedbe generala Hubeja kakor tudi poročila vrhovnega poveljstva v istem smislu so me prisilila — tako pravi Paulus v svojih spominih — k odločitvi, da moram vztrajati za vsako ceno, če nočem prevzeti odgovornosti, da se sesuje ves južni odsek fronte in s tem vsa vzhodna fronta.

Splošen napad Rdeče armade

Z jutraj, dne 10. januarja, so Rusi začeli s splošnim napadom. Bobneči ogenj vseh kalibrov je zasul jarke in zaklonišča, nato so se pojavili tanki. Proti 44. infanterijski diviziji na vzhodni strani kotla se jih je valilo 40 ali 50, za njimi pa se je pomikala v širokih vrstah pehota. Z vseh oklopnikov so vihrale zastave. Nekaj tankov je sicer uničila protitankovska artilerija, nekaj jih je bilo uničenih v bojih z bližine, drugi pa so drveli dalje in mečkali pod seboj infanterijo, ki je ležala v jarkih. Od polka 3. stotnije 71. polka sta ostala živa le en podčastnik in en častnik, lovski bataljon 17. polka je bil uničen do zadnjega moža, prav tako je poginil bataljon 29. polka in bataljon oklopnega polka grenadirjev št. 26. Od 297. infanterijske divizije je ostal nadporočnik in 150 mož, ki so pribežali k zatočišču glavne komande in prosili — kruha. Tega dne je javil OKW (vrhovno poveljstvo vseh nemških armad): »Na vzhodni fronti krajevni boji udarnih sil.«